Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 1ης Αυγούστου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής – Δυνατότητα προσφυγής στη διαιτησία – Διαιτησία μεταξύ ιδιωτών – Υποχρεωτική διαιτησία – Απόφαση οργάνου διεθνούς αθλητικής ομοσπονδίας περί επιβολής κυρώσεως – Απόφαση του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου (CAS) επικυρωθείσα με απόφαση δικαστηρίου τρίτου κράτους – Μέσο ένδικης προστασίας κατά της διαιτητικής αποφάσεως – Εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η ως άνω διαιτητική απόφαση αποκτά ισχύ δεδικασμένου έναντι των διαδίκων στη διαιτητική διαδικασία και αποδεικτική ισχύ έναντι των τρίτων – Αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των εθνικών δικαστηρίων ενώπιον των οποίων προβάλλεται η διαιτητική απόφαση – Ουσιαστικός έλεγχος του ζητήματος αν η ως άνω διαιτητική απόφαση είναι σύμφωνη με τις αρχές και τις διατάξεις που εμπίπτουν στη δημόσια τάξη της Ένωσης»

Στην υπόθεση C-600/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βέλγιο) με απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Οκτωβρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Royal Football Club Seraing SA

κατά

Fédération internationale de football association (FIFA),

Union des associations européennes de football (UEFA),

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA),

παρισταμένης της:

Doyen Sports Investment Ltd,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen και Δ. Γρατσία, προέδρους τμήματος, E. Regan, I. Ziemele, J. Passer (εισηγητή) και Z. Csehi, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: T. Ćapeta

γραμματέας: C. Di Bella, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Οκτωβρίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Royal Football Club Seraing SA, εκπροσωπούμενη από τους J.-L. Dupont, M. Hissel και F. Stockart, avocats, από τον F. Irurzun, abogado, και από τον M. Orth, Rechtsanwalt,

– η Fédération internationale de football association (FIFA), εκπροσωπούμενη από τον A. Laes, avocat, και από τον D. Van Liedekerke, advocaat,

– η Union des associations européennes de football (UEFA), εκπροσωπούμενη από τον P. González-Espejo García, abogado, και από τους B. Keane, D. Slater και D. Waelbroeck, avocats,

– η Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA), εκπροσωπούμενη από τους N. Cariat και A. Stévenart, avocats, και από την E. Matthys, advocaat,

– η Doyen Sports Investment Ltd, εκπροσωπούμενη από τον M. Hissel, avocat,

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Jacobs, L. Jans, C. Pochet και M. Van Regemorter, επικουρούμενες από τον Y. Herinckx, avocat,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Möller και την A. Hoesch,

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον K. Μπόσκοβιτς,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους B. Fodda, J.-B. Merlin και M. Raux, καθώς και από την B. Travard,

– η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Grigonis και τη V. Kazlauskaitė-Švenčionienė,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. H. S. Gijzen,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. Erlbacher, T. Maxian Rusche, S. Noë και F. Ronkes Agerbeek,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιανουαρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Η ως άνω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Royal Football Club Seraing SA (στο εξής: RFC Seraing) και, αφετέρου, της Fédération internationale de football association (Διεθνούς Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας) (FIFA), της Union des associations européennes de football (Ενώσεως Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών) (UEFA) και της Union royale belge des sociétés de football association ASBL (Βελγικής Βασιλικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας) (URBSFA) σχετικά με αιτήματα κηρύξεως ακυρότητας, εκδόσεως διατάξεων κατά των αντιδίκων και αποκαταστάσεως της ζημίας την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη η RFC Seraing λόγω της εκ μέρους των ως άνω αθλητικών ομοσπονδιών εφαρμογής κανόνων που θα έπρεπε να θεωρηθούν ανίσχυροι για τον λόγο ότι αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.»

4 Το άρθρο 267 ΣΛΕΕ ορίζει τα ακόλουθα:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαίνεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών,

β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

[…]»

5 Το άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου», ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.

Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλεύεται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.

[…]»

Το βελγικό δίκαιο

Ο code judiciaire

6 Ο code judiciaire (βελγικός κώδικας πολιτικής δικονομίας), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο περί θεσπίσεως διαφόρων διατάξεων σχετικών με την απονομή της δικαιοσύνης, της 21ης Δεκεμβρίου 2018 (*Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 2018, σ. 106560) (στο εξής: βελγικός κώδικας πολιτικής δικονομίας), περιλαμβάνει πρώτο μέρος, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές Αρχές». Το εν λόγω πρώτο μέρος περιλαμβάνει κεφάλαιο ΙΙΙ, το οποίο επιγράφεται «Δικαστικές αποφάσεις» και στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 19, πρώτο εδάφιο, του συγκεκριμένου κώδικα, που ορίζει τα εξής:

«Η δικαστική απόφαση είναι οριστική στο μέτρο που το δικαστήριο άσκησε πλήρως τη δικαιοδοτική εξουσία του επί του επίμαχου ζητήματος, υπό την επιφύλαξη των ενδίκων μέσων που προβλέπει ο νόμος.»

7 Το εν λόγω πρώτο μέρος περιλαμβάνει κεφάλαιο IV, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περί δεδικασμένου». Το ως άνω κεφάλαιο IV αποτελείται από τα άρθρα 23 έως 28 του κώδικα, τα οποία προβλέπουν τα ακόλουθα:

«Άρθρο 23

Η ισχύς του δεδικασμένου εκτείνεται μόνον σε ό,τι αποτέλεσε αντικείμενο της αποφάσεως. Πρέπει να πρόκειται για την ίδια αξίωση, η οποία πρέπει να έχει την ίδια αιτία, ανεξαρτήτως του προβαλλομένου νομικού ερείσματος, και να αφορά τους ίδιους διαδίκους υπό την ίδια ιδιότητα. Η ισχύς του δεδικασμένου δεν εκτείνεται πάντως στην αξίωση η οποία στηρίζεται στην ίδια αιτία, πλην όμως το δικαστήριο δεν είχε τη δυνατότητα να την εκδικάσει βάσει του νομικού ερείσματός της.

Άρθρο 24

Κάθε οριστική απόφαση έχει, από την έκδοσή της, ισχύ δεδικασμένου.

Άρθρο 25

Η ισχύς του δεδικασμένου αποκλείει την εκ νέου προβολή της αξιώσεως.

Άρθρο 26

Η ισχύς του δεδικασμένου εξακολουθεί να υφίσταται καθόσον η απόφαση δεν έχει εξαφανισθεί.

Άρθρο 27

Η εξαίρεση περί δεδικασμένου μπορεί να προβληθεί εν πάση περιπτώσει ενώπιον του επιληφθέντος της αξιώσεως δικαστηρίου της ουσίας.

Δεν χωρεί επίκλησή της αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.

Άρθρο 28

Αποκτά ισχύ δεδικασμένου κάθε απόφαση που δεν μπορεί να προσβληθεί με ανακοπή ερημοδικίας ή με έφεση, πλην των προβλεπόμενων από τον νόμο εξαιρέσεων και υπό την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων των έκτακτων ενδίκων μέσων.»

8 Ο βελγικός κώδικας πολιτικής δικονομίας περιλαμβάνει και έκτο μέρος, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαιτησία». Στο πλαίσιο του κεφαλαίου VI του εν λόγω έκτου μέρους, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαιτητική απόφαση και περάτωση της διαδικασίας», περιλαμβάνεται το άρθρο 1713 του συγκεκριμένου κώδικα, το οποίο προβλέπει τις ακόλουθες διατάξεις:

«§ 1. Το διαιτητικό δικαστήριο αποφαίνεται οριστικώς ή πριν εκδικάσει την υπόθεση κατά νόμον με μία ή πλείονες αποφάσεις.

[…]

§ 9. Η διαιτητική απόφαση έχει, ως προς τις σχέσεις των διαδίκων, τα αποτελέσματα αποφάσεως δικαστηρίου.»

9 Το κεφάλαιο VIII του εν λόγω έκτου μέρους, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αναγνώριση και εκτέλεση των διαιτητικών αποφάσεων», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 1719 έως 1721 του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, τα οποία ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο 1719

§ 1. Η εκδοθείσα στο Βέλγιο ή στην αλλοδαπή διαιτητική απόφαση μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο αναγκαστικής εκτελέσεως μόνον αφότου περιαφεί, εν όλω ή εν μέρει, τον εκτελεστήριο τύπο με απόφαση πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, σύμφωνα με τη διαλαμβανόμενη στο άρθρο 1720 διαδικασία.

§ 2. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δύναται να κηρύξει τη διαιτητική απόφαση εκτελεστή μόνον εφόσον αυτή έχει καταστεί απρόσβλητη ενώπιον των διαιτητών ή εφόσον οι διαιτητές διέταξαν την προσωρινή εκτέλεσή της ανεξαρτήτως της ασκήσεως ενδίκου μέσου.

Άρθρο 1720

§ 1. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιλαμβάνεται αιτήσεως για την αναγνώριση και την εκτέλεση διαιτητικής αποφάσεως εκδοθείσας στο Βέλγιο ή στην αλλοδαπή.

[…]

§ 2. Σε περίπτωση διαιτητικής αποφάσεως εκδοθείσας στην αλλοδαπή, αρμόδιο κατά τόπον δικαστήριο είναι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της έδρας του εφετείου στην περιφέρεια δικαιοδοσίας του οποίου έχει την κατοικία του το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η κήρυξη της εκτελεστότητας, ελλείψει δε κατοικίας, τον τόπο συνήθους διαμονής του ή, κατά περίπτωση, την έδρα του, ή ελλείψει έδρας, την εγκατάσταση ή το υποκατάστημά του. […]

[…]

§ 5. Η διαιτητική απόφαση αναγνωρίζεται ή κηρύσσεται εκτελεστή μόνον εφόσον δεν αντιβαίνει στους όρους του άρθρου 1721.

Άρθρο 1721

§ 1. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δύναται να αρνηθεί την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας διαιτητικής αποφάσεως, ανεξαρτήτως της χώρας εντός της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[…]

b) Εφόσον το πρωτοβάθμιο δικαστήριο διαπιστώνει:

[…]

ii) ότι η αναγνώριση ή η εκτέλεση της αποφάσεως θα ήταν αντίθετη προς τη δημόσια τάξη.

[…]»

Ο νόμος περί κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου

10 Το άρθρο 22 του νόμου περί κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, της 16ης Ιουλίου 2004 (*Moniteur belge* της 27ης Ιουλίου 2004, σ. 57344), φέρει τον τίτλο «Αναγνώριση και κήρυξη της εκτελεστότητας των αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων» και ορίζει τα εξής:

«1. Αλλοδαπή δικαστική απόφαση εκτελεστή στο κράτος εντός του οποίου εκδόθηκε κηρύσσεται εκτελεστή στο Βέλγιο, εν όλω ή εν μέρει, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 23.

Αλλοδαπή δικαστική απόφαση αναγνωρίζεται στο Βέλγιο, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς να απαιτείται να ακολουθηθεί η διαδικασία του άρθρου 23.

Σε περίπτωση παρεμπίπτουσας επικλήσεως της αναγνωρίσεως ενώπιον βελγικού δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό έχει διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθεί της υποθέσεως.

Η απόφαση αναγνωρίζεται ή κηρύσσεται εκτελεστή μόνον εφόσον δεν αντιβαίνει στους όρους του άρθρου 25.

2. Κάθε έχον έννομο συμφέρον πρόσωπο […] δύναται να ζητήσει να διαπιστωθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 23, ότι η απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί ή να κηρυχθεί εκτελεστή, εν όλω ή εν μέρει, ή ότι δεν πρέπει.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου:

1° Ο όρος δικαστική απόφαση καταλαμβάνει κάθε απόφαση εκδοθείσα από ασκούσα δικαιοδοτική εξουσία αρχή·

2° η αναγνώριση πιστοποιεί κατά νόμον τα αποφασισθέντα στην αλλοδαπή.»

Η ρύθμιση της FIFA

Το καταστατικό της FIFA

11 Η FIFA είναι ένωση ιδιωτικού δικαίου η οποία διέπεται από το ελβετικό δίκαιο και η οποία εδρεύει στη Ζυρίχη (Ελβετία).

12 Κατά το άρθρο 2 του καταστατικού της FIFA, όπως το κείμενο αυτό ίσχυε τον Μάιο του 2024 και αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν και υπό την επιφύλαξη εκ νέου αριθμήσεως, στις προγενέστερες ετήσιες εκδόσεις του εν λόγω καταστατικού, η συγκεκριμένη διεθνής ομοσπονδία έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, «τη θέσπιση κανόνων και διατάξεων που διέπουν το ποδόσφαιρο και τα συναφή ζητήματα και τη μέριμνα για την τήρησή τους», καθώς και «τον έλεγχο του ποδοσφαίρου σε όλες τις μορφές του διά της λήψεως όλων των αναγκαίων ή προσηκόντων μέτρων για την αποτροπή παραβιάσεως του [κ]αταστατικού, των κανονισμών, των αποφάσεων της FIFA και των [κ]ανόνων του [π]αιχνιδιού», σε παγκόσμιο επίπεδο.

13 Κατά τα άρθρα 11 και 14 του ως άνω καταστατικού, κάθε «ομοσπονδία υπεύθυνη για την οργάνωση και τον έλεγχο του ποδοσφαίρου» σε συγκεκριμένη χώρα μπορεί να γίνει μέλος της FIFA, υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι δεσμεύεται προηγουμένως να συμμορφωθεί, μεταξύ άλλων, προς το καταστατικό, τους κανονισμούς και τις οδηγίες της FIFA, καθώς και προς τις αποφάσεις των οργάνων της. Υπό την ιδιότητα του μέλους της FIFA, μια τέτοια ομοσπονδία υπέχει, δυνάμει των άρθρων 14 και 15 του καταστατικού, την υποχρέωση, μεταξύ άλλων, να τηρεί το καταστατικό, τους κανονισμούς και τις οδηγίες της FIFA, καθώς και τις αποφάσεις των οργάνων της, και να επιβάλλει την τήρηση αυτών στο σύνολο όσων δραστηριοποιούνται στον χώρο του ποδοσφαίρου, ιδίως δε στις ενώσεις επαγγελματικών συλλόγων και στους συλλόγους που υπάγονται στην ομοσπονδία, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ίδιου καταστατικού, καθώς και στους ποδοσφαιριστές. Επιπλέον, μια τέτοια ομοσπονδία πρέπει να συμμορφώνεται προς τη δικαιοδοσία και τις αποφάσεις του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου (CAS) και να προβλέπει, στο καταστατικό της, διατάξεις βάσει των οποίων όλοι οι δραστηριοποιούμενοι στον χώρο του ποδοσφαίρου πρέπει επίσης να αναγνωρίζουν ρητώς την εν λόγω δικαιοδοσία και τις εν λόγω αποφάσεις. Στην πράξη, περισσότερες από 200 εθνικές ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες είναι επί του παρόντος μέλη της FIFA. Μεταξύ των μελών αυτών καταλέγεται και η URBSFA, η οποία εδρεύει στο Βέλγιο και η οποία έχει ως σκοπό την οργάνωση και την προώθηση του ποδοσφαίρου στο εν λόγω κράτος μέλος.

14 Το άρθρο 44 του καταστατικού της FIFA, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαιοδοτικά όργανα», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Δικαιοδοτικά όργανα της FIFA είναι τα ακόλουθα:

a) η [π]ειθαρχική [ε]πιτροπή·

[…]

c) η [ε]πιτροπή [ε]φέσεων.»

15 Το άρθρο 47 του εν λόγω καταστατικού, το οποίο φέρει τον τίτλο «[ε]πιτροπή [ε]φέσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Η λειτουργία της [ε]πιτροπής [ε]φέσεων διέπεται από τον Πειθαρχικό Κώδικα και από τον Κώδικα Δεοντολογίας της FIFA. […]

2. Η [ε]πιτροπή [ε]φέσεων εκδικάζει τα ένδικα μέσα που ασκούνται κατά των αποφάσεων της [π]ειθαρχικής [ε]πιτροπής οι οποίες δεν θεωρούνται απρόσβλητες βάσει του παρόντος καταστατικού και των κανονισμών της FIFA.

3. Οι αποφάσεις της [ε]πιτροπής [ε]φέσεων είναι αμετάκλητες και δεσμευτικές για όλα τα ενδιαφέρομενα μέρη, υπό την επιφύλαξη της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου (CAS).»

16 Το τμήμα IX του ως άνω καταστατικού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαιτησία», περιλαμβάνει τα ακόλουθα άρθρα:

«Άρθρο 49. Διαιτητικό Αθλητικό Δικαστήριο (CAS)

1. Η FIFA αναγνωρίζει την προσφυγή ενώπιον του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου (CAS), ανεξάρτητου διαιτητικού δικαστηρίου εδρεύοντος στη Λωζάννη (Ελβετία), σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ της FIFA, των ομοσπονδιών που είναι μέλη της, των ενώσεων επαγγελματικών συλλόγων, των συλλόγων, των ποδοσφαιριστών, των αξιωματούχων, των διαμεσολαβητών και των διαμεσολαβητών για τη διοργάνωση αγώνων.

2. Η διαιτητική διαδικασία διέπεται από τις διατάξεις του κώδικα διαιτησίας επί θεμάτων αθλητισμού του CAS. Το CAS εφαρμόζει πρωτίστως τους διάφορους κανονισμούς της FIFA και, επικουρικώς, το ελβετικό δίκαιο.

[…]

Άρθρο 50. Δικαιοδοσία του CAS

1. Κάθε μέσο ένδικης προστασίας κατά αποφάσεων που έλαβαν σε τελευταίο βαθμό η FIFA και τα όργανά της πρέπει να ασκείται ενώπιον του CAS […]

[…]

4. Το μέσο ένδικης προστασίας δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το αρμόδιο όργανο λήψεως αποφάσεων της FIFA ή, κατά περίπτωση, το CAS μπορεί να προσδώσει ανασταλτικό αποτέλεσμα στο εν λόγω μέσο.

[…]

Άρθρο 51. Υποχρεώσεις σχετικές με την επίλυση των διαφορών

1. Οι συνομοσπονδίες, οι ομοσπονδίες μέλη και οι ενώσεις επαγγελματικών συλλόγων δεσμεύονται να αναγνωρίσουν το CAS ως ανεξάρτητο δικαιοδοτικό όργανο. Δεσμεύονται να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου τα μέλη τους καθώς και οι ποδοσφαιριστές και οι αξιωματούχοι να υπόκεινται στη διαιτησία του CAS. […]

2. Απαγορεύεται η προσφυγή στα τακτικά δικαστήρια εκτός εάν αυτό προβλέπεται ρητώς από τους κανονισμούς της FIFA. Απαγορεύεται επίσης η προσφυγή στα τακτικά δικαστήρια για τη λήψη οποιασδήποτε μορφής ασφαλιστικών μέτρων.

3. Οι ομοσπονδίες οφείλουν να προσθέσουν στα καταστατικά ή τους κανονισμούς τους ρήτρα κατά την οποία απαγορεύεται η παραπομπή διαφορών που ανακύπτουν εντός της ομοσπονδίας ή διαφορών που αφορούν τις ενώσεις επαγγελματικών συλλόγων, τα μέλη των εν λόγω ενώσεων, τους συλλόγους, τα μέλη των συλλόγων, τους ποδοσφαιριστές, τους αξιωματούχους και τους λοιπούς υπαλλήλους της ομοσπονδίας, στα τακτικά δικαστήρια, εκτός εάν η προσφυγή στα τακτικά δικαστήρια προβλέπεται ή επιτρέπεται ρητώς από τους κανονισμούς της FIFA ή από δεσμευτικές νομικές διατάξεις. Αντί της προσφυγής στα τακτικά δικαστήρια θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη υπαγωγής των διαφορών στη διαιτησία. Οι προμνημονευθείσες διαφορές άγονται είτε ενώπιον του CAS είτε ενώπιον τακτικού ανεξάρτητου και δεόντως συσταθέντος διαιτητικού δικαστηρίου το οποίο αναγνωρίζεται από τους κανόνες ομοσπονδίας ή συνομοσπονδίας.

Οι ομοσπονδίες διασφαλίζουν επίσης ότι η ως άνω διάταξη θα εφαρμόζεται εντός κάθε ομοσπονδίας διά της επιβολής, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, δεσμευτικής υποχρεώσεως έναντι των μελών τους. Οι ομοσπονδίες οφείλουν, αφενός, να επιβάλλουν κυρώσεις σε οποιοδήποτε μέρος δεν τηρεί τις ανωτέρω υποχρεώσεις και, αφετέρου, να διασφαλίζουν ότι ενδεχόμενη προσφυγή κατά των επιβαλλόμενων κυρώσεων υποβάλλεται αποκλειστικώς στη διαιτησία και όχι στα τακτικά δικαστήρια.»

Ο κανονισμός ιδιότητας και μεταγραφών των ποδοσφαιριστών

17 Στις 22 Μαρτίου 2014 η FIFA θέσπισε τον «Κανονισμό Ιδιότητας και Μεταγραφών των Ποδοσφαιριστών», ο οποίος τέθηκε σε ισχύ της 1η Αυγούστου 2014. Ο συγκεκριμένος κανονισμός κατήργησε και αντικατέστησε προηγούμενη ρύθμιση φέρουσα τον ίδιο τίτλο, η οποία είχε θεσπισθεί στις 5 Ιουλίου 2001.

18 Το άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζονται κανόνες παγκόσμιας δεσμευτικής ισχύος όσον αφορά την ιδιότητα των ποδοσφαιριστών και τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν στο οργανωμένο ποδόσφαιρο, καθώς και τη μεταγραφή τους μεταξύ συλλόγων που ανήκουν σε διαφορετικές ομοσπονδίες.»

19 Ο κανονισμός τροποποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2014 (στο εξής: ΚΙΜΠ). Οι διατάξεις που θεσπίσθηκαν με την εν λόγω τροποποίηση περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το άρθρο 18bis του ΚΙΜΠ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιρροή τρίτου επί συλλόγων» και το οποίο προβλέπει τα εξής:

«1. Κανένας σύλλογος δεν μπορεί να υπογράφει σύμβαση επιτρέπουσα σε αντίπαλο σύλλογο ή αντίπαλους συλλόγους, και αντιστρόφως, ή σε οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος ή σε τρίτους να αποκτούν, στο πλαίσιο της εργασίας ή των μεταγραφών, τη δυνατότητα να επηρεάζουν την ανεξαρτησία ή την πολιτική του συλλόγου ή, ακόμη, την απόδοση των ομάδων του.

2. Η [π]ειθαρχική [ε]πιτροπή της FIFA δύναται να επιβάλλει κυρώσεις στους συλλόγους που δεν τηρούν τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται διά του παρόντος άρθρου.»

20 Οι ως άνω διατάξεις περιλαμβάνουν επίσης το άρθρο 18ter του ΚΙΜΠ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κυριότητα των οικονομικών δικαιωμάτων των ποδοσφαιριστών από τρίτους» και το οποίο ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Κανένας σύλλογος ή ποδοσφαιριστής δεν μπορεί να συνάπτει με τρίτον συμφωνία βάσει της οποίας παρέχεται στον τρίτο η δυνατότητα να αξιώνει, εν μέρει ή πλήρως, αποζημίωση καταβλητέα σχετικά με τη μελλοντική μεταγραφή ποδοσφαιριστή από έναν σύλλογο σε άλλον ή να αποκτά οποιοδήποτε δικαίωμα σε σχέση με μεταγραφή ή με αποζημίωση μελλοντικής μεταγραφής.

2. Η απαγόρευση της παραγράφου 1 ισχύει από 1ης Μαΐου 2015.

3. Οι συμφωνίες οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 και οι οποίες έχουν συναφθεί πριν από την 1η Μαΐου 2015 δύνανται να παραμείνουν σε ισχύ έως τη λήξη ισχύος της σχετικής συμβάσεως. Η διάρκεια ισχύος τους, πάντως, δεν είναι δυνατόν να παραταθεί.

4. Η διάρκεια ισχύος κάθε συμφωνίας η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 και η οποία είχε συναφθεί κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 2015 έως τις 30 Απριλίου 2015 δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ.

5. Έως το τέλος του Απριλίου του 2015, όλες οι υφιστάμενες συμφωνίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 πρέπει να υποβληθούν στο [Σύστημα Συσχετισμού Μεταγραφών (TMS)]. Όλοι οι σύλλογοι που έχουν συνάψει τέτοιες συμφωνίες οφείλουν να τις υποβάλουν –σε πλήρη μορφή και συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων ή των παραρτημάτων τους– στο TMS, παρέχοντας τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τον οικείο τρίτο, το πλήρες όνομα του ποδοσφαιριστή καθώς και τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας.

6. Η [π]ειθαρχική [ε]πιτροπή της FIFA δύναται να επιβάλλει πειθαρχικές κυρώσεις στους συλλόγους ή στους ποδοσφαιριστές που δεν τηρούν τις προβλεπόμενες στο παρόν [άρθρο] υποχρεώσεις.»

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης

Οι συμβάσεις που συνήφθησαν μεταξύ της RFC Seraing και της Doyen

21 Η RFC Seraing είναι ποδοσφαιρικός σύλλογος έχων τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, ο οποίος εδρεύει στο Βέλγιο και είναι μέλος της URBSFA.

22 Στις 30 Ιανουαρίου 2015 η RFC Seraing συνήψε μια πρώτη σύμβαση με την Doyen Sports Investment Ltd (στο εξής: Doyen), εταιρία εδρεύουσα στη Μάλτα και έχουσα ως κύρια οικονομική δραστηριότητα την παροχή χρηματοοικονομικής στηρίξεως σε ποδοσφαιρικούς συλλόγους εδρεύοντες στην Ευρώπη. Η εν λόγω πρώτη σύμβαση είχε ως αντικείμενο, αφενός, τη ρύθμιση της μελλοντικής συνάψεως συμβάσεων χρηματοδοτήσεως για τους ποδοσφαιριστές και, αφετέρου, τη μεταβίβαση στην Doyen των «οικονομικών δικαιωμάτων» της RFC Seraing επί τριών συγκεκριμένων ποδοσφαιριστών. Τα εν λόγω δικαιώματα αντικατοπτρίζουν την οικονομική αξία των ποδοσφαιριστών. Τα δικαιώματα αυτά σχετίζονται με τα «συνδεδεμένα με

την ομοσπονδία δικαιώματα», τα οποία αποκτά σύλλογος προσλαμβάνοντας έναν συγκεκριμένο ποδοσφαιριστή, όπως είναι το δικαίωμα εγγραφής του ποδοσφαιριστή ή το δικαίωμα χρησιμοποιήσεώς του σε αγώνες. Η άσκησή τους παρέχει στον δικαιούχο σύλλογο τη δυνατότητα να εισπράττει τα οφειλόμενα ποσά, παραδείγματος χάριν, σε περίπτωση δανεισμού ή μεταγραφής του ποδοσφαιριστή, λόγω εκμεταλλεύσεως ή μεταβιβάσεως των δικαιωμάτων του στην εικόνα ή λόγω λύσεως της συμβάσεως εργασίας του ποδοσφαιριστή.

23 Βάσει της πρώτης συμβάσεως, της οποίας η διάρκεια ισχύος καθορίσθηκε έως την 1η Ιουλίου 2018, η Doyen αποκτούσε ποσοστό 30 % των οικονομικών δικαιωμάτων που κατείχε η RFC Seraing επί των οικείων τριών ποδοσφαιριστών, καταβάλλοντας στη δεύτερη ως αντίτιμο ποσό ύψους 300 000 ευρώ. Η RFC Seraing δεσμευόταν να μη μεταβιβάσει «κατά τρόπο ανεξάρτητο και αυτοτελή» σε τρίτο το υπόλοιπο μέρος των οικονομικών δικαιωμάτων της επί των εν λόγω ποδοσφαιριστών.

24 Στις 7 Ιουλίου 2015 οι RFC Seraing και Doyen συνήψαν δεύτερη σύμβαση (στο εξής από κοινού με την πρώτη σύμβαση: επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεις). Βάσει της δεύτερης συμβάσεως μεταβιβαζόταν στην Doyen ποσοστό 25 % των οικονομικών δικαιωμάτων της RFC Seraing επί τετάρτου ποδοσφαιριστή, με αντίτιμο την καταβολή από την Doyen ποσού ύψους 50 000 ευρώ.

Η πειθαρχική και η διαιτητική διαδικασία οι οποίες διεξήχθησαν στην Ελβετία

25 Κατόπιν έρευνας, η FIFA, ενεργούσα με τη συνδρομή της URBSFA, κίνησε στις 2 Ιουλίου 2015 πειθαρχική διαδικασία κατά της RFC Seraing, με αντικείμενο πιθανή παράβαση των άρθρων 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ, λόγω της συνάψεως από τον εν λόγω σύλλογο των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεων.

26 Στις 4 Σεπτεμβρίου 2015 η πειθαρχική επιτροπή της FIFA εξέδωσε απόφαση (στο εξής: απόφαση της πειθαρχικής επιτροπής της FIFA), με την οποία, κατ' αρχάς, έκρινε ότι η RFC Seraing παρέβη τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ συνάπτοντας τις επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεις. Επιπλέον, η εν λόγω επιτροπή απαγόρευσε στον συγκεκριμένο σύλλογο την εγγραφή ποδοσφαιριστών επί τέσσερις συναπτές μεταγραφικές περιόδους, όσον αφορά τις μεταγραφές τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, η επιτροπή επέβαλε στον σύλλογο πρόστιμο ύψους 150 000 ελβετικών φράγκων (ήτοι περίπου 138 000 ευρώ, κατ' εφαρμογήν της τότε ισχύουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας), καταβλητέο εντός προθεσμίας 30 ημερών από της κοινοποιήσεως της αποφάσεώς της.

27 Στις 30 Νοεμβρίου 2015 η RFC Seraing άσκησε έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον της επιτροπής εφέσεων της FIFA. Στις 3 Δεκεμβρίου 2015 ο σύλλογος ζήτησε επίσης από τη συγκεκριμένη επιτροπή, δεδομένου ότι η έφεση δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, την αναστολή εκτελέσεως της εν λόγω αποφάσεως. Στις 4 Δεκεμβρίου 2015 ο πρόεδρος της επιτροπής εφέσεων δέχθηκε το αίτημα αυτό.

28 Στις 7 Ιανουαρίου 2016 η επιτροπή εφέσεων της FIFA απέρριψε την έφεση που είχε ασκήσει η RFC Seraing κατά της αποφάσεως της πειθαρχικής επιτροπής της FIFA (στο εξής: απόφαση της επιτροπής εφέσεων της FIFA).

29 Στις 9 Μαρτίου 2016 η RFC Seraing προσέφυγε ενώπιον του CAS ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως της επιτροπής εφέσεων της FIFA. Δεδομένου ότι η άσκηση του εν λόγω μέσου ένδικης προστασίας δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, στις 17 Μαρτίου 2016 ο σύλλογος ζήτησε

να αναγνωρισθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα σε αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 50 του καταστατικού της FIFA. Στις 12 Απριλίου 2016 το συγκεκριμένο διαιτητικό όργανο δέχθηκε το συγκεκριμένο αίτημα.

30 Στο πλαίσιο της ως άνω προσφυγής, η RFC Seraing υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η απόφαση της επιτροπής εφέσεων της FIFA και οι κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται στο σύλλογο με την απόφαση αυτήν στερούνται νομιμότητας, για τον λόγο ότι είναι παράνομες και οι διατάξεις στις οποίες στηρίζεται η απόφαση. Συναφώς, ο εν λόγω σύλλογος υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ, καθόσον απαγορεύουν πλήρως τις πρακτικές που καλούνται «third-party influence» και «third-party ownership», υπό την απειλή επιβολής πειθαρχικών κυρώσεων, αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, οι οποίες κατοχυρώνονται, αντιστοίχως, στα άρθρα 45, 56 και 63 ΣΛΕΕ, καθώς και στους κανόνες ανταγωνισμού που θεσπίζονται με τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ. Ο σύλλογος προέβαλε επίσης παράβαση των ελβετικών κανόνων περί ανταγωνισμού.

31 Στις 9 Μαρτίου 2017 το CAS εξέδωσε διαιτητική απόφαση (στο εξής: απόφαση του CAS), με την οποία έκρινε ιδίως, όσον αφορά, κατά πρώτον, το εφαρμοστέο στη διαφορά δίκαιο, ότι το συγκεκριμένο δίκαιο αποτελούνταν από τους κανονισμούς της FIFA, το ελβετικό δίκαιο και το δίκαιο της Ένωσης. Όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης, το εν λόγω διαιτητικό όργανο έκρινε, κατ' αρχάς, ότι πληρούνταν σωρευτικώς οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων υποχρεούται να λάβει υπόψη στο πλαίσιο της εκ μέρους του εξετάσεως τις ελευθερίες κυκλοφορίας και τους κανόνες ανταγωνισμού ως «αναγκαστικού δικαίου διατάξεις δικαίου διαφορετικού από [το ελβετικό δίκαιο]», κατά την έννοια του ελβετικού δικαίου. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις περί των εν λόγω ελευθεριών και κανόνων θεωρούνται από το Δικαστήριο μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης. Εν συνεχεία, κατά το διαιτητικό όργανο, υφίσταται στενός σύνδεσμος μεταξύ του αντικειμένου της διαφοράς και των εν λόγω διατάξεων λαμβανομένων υπόψη, αφενός, του πρόδηλου αντικτύπου του ΚΙΜΠ εντός της Ένωσης, καθώς και, ειδικότερα, στη δραστηριότητα των ποδοσφαιρικών συλλόγων που εδρεύουν στα κράτη μέλη, και, αφετέρου, των επιπτώσεων της αποφάσεως της πειθαρχικής επιτροπής της FIFA ως προς τη δυνατότητα της RFC Seraing να συμμετέχει στις διασυλλογικές ποδοσφαιρικές διοργανώσεις που οργανώνονται στο έδαφος της Ένωσης. Τέλος, και η ελβετική έννομη τάξη αναγνωρίζει τα συμφέροντα και τις αξίες που προστατεύονται με τις εν λόγω διατάξεις.

32 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την ουσία της διαφοράς, το CAS έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η RFC Seraing δεν απέδειξε ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ αντιβαίνουν στους ελβετικούς κανόνες περί ανταγωνισμού. Το εν λόγω διαιτητικό όργανο απέρριψε επίσης το επιχείρημα περί παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, περί παραβάσεως των άρθρων 45, 56, 63, 101 και 102 ΣΛΕΕ.

33 Όσον αφορά, πρώτον, τις ελευθερίες κυκλοφορίας, το CAS κατ' ουσίαν έκρινε, κατ' αρχάς, ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ παρεμποδίζουν την ελευθερία κινήσεως των κεφαλαίων. Εν συνεχεία, το διαιτητικό όργανο έκρινε ότι τα προβαλλόμενα αρνητικά αποτελέσματα των εν λόγω άρθρων επί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών είχαν, αντιθέτως, αποδειχθεί ανεπαρκώς και, εν πάση περιπτώσει σε περιορισμένο βαθμό. Τέλος, το εν λόγω διαιτητικό όργανο επισήμανε ότι, ανεξαρτήτως της εξεταζόμενης ελευθερίας, η ύπαρξη των επίμαχων άρθρων δικαιολογούνταν, εν πάση περιπτώσει, από την επιδίωξη θεμιτών σκοπών γενικού συμφέροντος αθλητικής φύσεως, απτόμενων ιδίως του

αδιαβλήτου των διοργανώσεων, και ότι από την εξέταση του περιεχομένου τους προέκυπτε ότι όχι μόνον ήταν πρόσφοροι για την επίτευξη των συγκεκριμένων σκοπών, αλλά και ότι δεν έβαιναν πέραν του αναγκαίου και αναλογικού προς τούτο μέτρου.

34 Όσον αφορά, δεύτερον, τους κανόνες της Ένωσης περί ανταγωνισμού, το CAS έκρινε, αφενός, ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ δεν αποσκοπούσαν στον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλά στην επίτευξη των θεμιτών σκοπών γενικού συμφέροντος αθλητικής φύσεως που μνημονεύθηκαν στην προηγούμενη σκέψη. Αφετέρου, εκτίμησε ότι η RFC Seraing δεν απέδειξε ότι τα επίμαχα άρθρα είχαν ως πραγματικό ή δυνητικό αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

35 Κατά τρίτον, το CAS επικύρωσε το επιβληθέν στην RFC Seraing πρόστιμο και την επιβληθείσα σε αυτήν απαγόρευση εγγραφής ποδοσφαιριστών, μειώνοντας πάντως τη χρονική διάρκεια της απαγορεύσεως σε τρεις συναπτές μεταγραφικές περιόδους.

36 Τέλος, κατά τέταρτον, το CAS αποφάσισε ότι, λαμβανομένων υπόψη των μέτρων περί αναστολής που έλαβαν διαδοχικώς η επιτροπή εφέσεων της FIFA και το ίδιο, οι εν λόγω πειθαρχικές κυρώσεις ίσχυαν από της κοινοποιήσεως της αποφάσεώς του στην RFC Seraing, με αποτέλεσμα το μεν πρόστιμο να πρέπει να καταβληθεί εντός προθεσμίας 30 ημερών από της συγκεκριμένης κοινοποιήσεως, η δε απαγόρευση εγγραφών να καταλαμβάνει τις μεταγραφικές περιόδους του θέρους του 2017, του χειμώνα του 2017/2018 και του θέρους του 2018.

37 Στις 15 Μαΐου 2017 η RFC Seraing προσέβαλε τη διαιτητική απόφαση του CAS ενώπιον του Tribunal fédéral (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, Ελβετία). Επιπλέον, ζήτησε από το εν λόγω δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η άσκηση του εν λόγω μέσου ένδικης προστασίας έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

38 Με διάταξη της 7ης Αυγούστου 2017, η προεδρεία του Tribunal fédéral απέρριψε το αίτημα περί ανασταλτικού αποτελέσματος.

39 Προς στήριξη της προσφυγής της, η RFC Seraing προέβαλε, μεταξύ άλλων, λόγο περί μη συμβατότητας της διαιτητικής αποφάσεως του CAS με την «ουσιαστικού δικαίου δημόσια τάξη», κατά την έννοια του ελβετικού δικαίου. Συναφώς, ο σύλλογος υποστήριξε εκ νέου, μεταξύ άλλων, ότι η επίμαχη διαιτητική απόφαση αντέβαινε στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, οι οποίες κατοχυρώνονται, αντιστοίχως, στα άρθρα 45, 56 και 63 ΣΛΕΕ, στους κανόνες περί ανταγωνισμού των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ και στους ελβετικούς κανόνες περί ανταγωνισμού.

40 Με τα αντίστοιχα δικόγραφα και παρατηρήσεις τους, η FIFA και το CAS ζήτησαν την απόρριψη της προσφυγής που είχε ασκήσει η RFC Seraing.

41 Με απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 2018, το Tribunal fédéral απέρριψε την ως άνω προσφυγή. Όσον αφορά τον λόγο με τον οποίο η RFC Seraing υποστηρίζει ότι η διαιτητική απόφαση του CAS δεν είναι σύμφωνη με την ουσιαστικού δικαίου δημόσια τάξη και, ειδικότερα, με τους κανόνες περί ανταγωνισμού και τις ελευθερίες κυκλοφορίας, το εν λόγω δικαστήριο υπενθύμισε, κατά πρώτον, την πάγια σχετική νομολογία του. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει, πρώτον, ότι διαιτητική απόφαση μπορεί να θεωρηθεί μη σύμφωνη με την ουσιαστικού δικαίου δημόσια τάξη μόνον εφόσον δεν λαμβάνει υπόψη, ως εκ του αποτελέσματος και όχι μόνον του σκεπτικού της, τις ουσιώδεις και ευρέως αναγνωρισμένες αξίες οι οποίες, κατά τις κρατούσες στην Ελβετία, αντιλήψεις, πρέπει να αποτελούν το θεμέλιο κάθε έννομης τάξεως. Δεύτερον, μια τέτοια παράβαση προϋποθέτει ότι η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση παραβιάζει τις θεμελιώδεις

αξίες του ουσιαστικού δικαίου σε τέτοιο βαθμό ώστε να μη συμβιβάζεται πλέον με την καθοριστικής σημασίας έννομη τάξη και το αντίστοιχο σύστημα αξιών. Τρίτον, οι κανόνες περί ανταγωνισμού δεν αποτελούν μέρος της ουσιαστικού δικαίου δημοσίας τάξεως.

42 Κατά δεύτερον, το εν λόγω δικαστήριο επισήμανε επίσης, κατ' ουσίαν, ότι, εν πάση περιπτώσει, ο λόγος με τον οποίο προβάλλεται ότι η απόφαση του CAS δεν είναι σύμφωνη με την ουσιαστικού δικαίου δημόσια τάξη πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος εν προκειμένω, κατά το μέρος που αφορά το δίκαιο της Ένωσης και τους ελβετικούς κανόνες περί ανταγωνισμού, διότι δεν τηρεί την απαίτηση περί αιτιολογήσεως η οποία ισχύει για τα μέσα ένδικης προστασίας που ασκούνται κατά διαιτητικής αποφάσεως.

Η διεξαχθείσα στο Βέλγιο ένδικη διαδικασία

43 Στις 3 Απριλίου 2015, ήτοι πριν από την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας εκ μέρους της FIFA, η Doyen και η βελγικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ένωση RFC sérésien, η οποία διοικεί την RFC Seraing, ενήγαγαν τις FIFA, UEFA και URBSFA ενώπιον του tribunal de commerce francophone de Bruxelles (γαλλόφωνου εμποροδικείου Βρυξελλών, Βέλγιο).

44 Στις 8 Ιουλίου 2015, ήτοι κατόπιν της κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας, πλην όμως πριν από την έκδοση της αποφάσεως της πειθαρχικής επιτροπής της FIFA, η RFC Seraing άσκησε πρόσθετη παρέμβαση στο πλαίσιο της διαδικασίας, ζητώντας από το ως άνω δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η πλήρης απαγόρευση των πρακτικών third-party influence και third-party ownership, η οποία επιβάλλεται με τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ, δεν είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, με τα άρθρα 45, 56, 63, 101 και 102 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος σύλλογος ζήτησε από το εν λόγω δικαστήριο να κηρύξει ανίσχυρη κάθε διάταξη με την οποία επιβάλλεται τέτοια πλήρης απαγόρευση, να εκδώσει διάφορες διατάξεις κατά των FIFA, UEFA και URBSFA και να της επιδικάσει ποσό καθοριζόμενο προσωρινώς στα 500 000 ευρώ σε αποκατάσταση της ζημίας που διατείνεται ότι υπέστη λόγω της εφαρμογής των άρθρων 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ.

45 Στις 17 Νοεμβρίου 2016 το tribunal de commerce francophone de Bruxelles (γαλλόφωνο εμποροδικείο Βρυξελλών) εξέδωσε απόφαση με την οποία έκρινε, ιδίως, ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας να αποφανθεί επί των διαφόρων αιτημάτων της RFC Seraing.

46 Στις 19 Δεκεμβρίου 2016, ήτοι κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της πειθαρχικής επιτροπής της FIFA και της αποφάσεως της επιτροπής εφέσεων της FIFA, πλην όμως πριν από την έκδοση της διαιτητικής αποφάσεως του CAS, η RFC Seraing άσκησε έφεση κατά της ως άνω δικαστικής αποφάσεως ενώπιον του cour d'appel de Bruxelles (εφετείου Βρυξελλών, Βέλγιο).

47 Με την ως άνω έφεση, ο σύλλογος υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι υπέστη διάφορες ζημίες λόγω παράνομης και υπαίτιας συμπεριφοράς της FIFA, την οποία συνέδραμε η URBSFA, συνισταμένης στην εκ μέρους των εν λόγω ομοσπονδιών εφαρμογή των άρθρων 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ εις βάρος της RFC Seraing, κατ' αρχάς με την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας, εν συνεχεία προσάπτοντάς της ότι παραβίασε τις απαγορεύσεις που επιβάλλονται με τα προμνημονευθέντα άρθρα και, τέλος, με την εις βάρος της επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων. Συγκεκριμένα, κατά τον εν λόγω σύλλογο, οι ως άνω πειθαρχική διαδικασία, διαπιστώσεις παραβάσεως και πειθαρχικές κυρώσεις στερούνται νομιμότητας για τον λόγο ότι στηρίζονται στα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ, τα οποία αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, στα άρθρα 45, 56, 63, 101 και 102 ΣΛΕΕ.

48 Στις 12 Δεκεμβρίου 2019, ήτοι κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του CAS και της αποφάσεως του Tribunal fédéral (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) που μνημονεύθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) εξέδωσε απόφαση (στο εξής: απόφαση του εφετείου Βρυξελλών) με την οποία απέρριψε το σύνολο των αιτημάτων της RFC Seraing.

49 Με την ως άνω απόφαση, το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) έκρινε, κατά πρώτον, ότι οι λόγοι που προέβαλε η RFC Seraing υποστηρίζοντας ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ παραβιάζουν το δίκαιο της Ένωσης είχαν ήδη προβληθεί από τον σύλλογο ενώπιον του CAS, στο πλαίσιο της διαφοράς του συλλόγου με τη FIFA, και είχαν απορριφθεί από το συγκεκριμένο διαιτητικό όργανο. Κατά το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών), πρέπει να γίνει δεκτό ότι, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 24 και 28, καθώς και του άρθρου 1713, παράγραφος 9, του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, η διαιτητική απόφαση του CAS έχει ως προς τους διαδίκους τα ίδια αποτελέσματα με απόφαση δικαστηρίου, και ότι, ως εκ τούτου, δύναται να αποτελέσει δεδικασμένο από της εκδόσεώς της, έχει δε περιβληθεί την ισχύ του δεδικασμένου από της εκ μέρους του Tribunal fédéral (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) απορρίψεως του κατ' αυτής ασκηθέντος μέσου ένδικης προστασίας. Το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) αποφάνθηκε, ως εκ τούτου, ότι οι επίμαχοι λόγοι ήταν απαράδεκτοι κατά το μέρος που στρέφονταν κατά της FIFA.

50 Κατά δεύτερον, το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι, καθόσον η δικαστική ή διαιτητική απόφαση αποκτά ισχύ δεδικασμένου όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων στη διαφορά, πρέπει, συνακόλουθα, να της προσδίδεται έναντι των τρίτων ως προς τη διαφορά η αποδεικτική ισχύς που συνδέεται με το δεδικασμένο. Εν προκειμένω, κατά το εν λόγω δικαστήριο, η διαιτητική απόφαση του CAS έχει, επομένως, αποδεικτική ισχύ έναντι της URBSFA, η οποία δεν ήταν διάδικος ως προς την αχθείσα ενώπιον του CAS διαφορά μεταξύ της RFC Seraing και της FIFA. Λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω αποδεικτικής ισχύος, απέκειτο στην RFC Seraing, κατά το μέτρο που προσάπτει παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά και στην URBSFA, να ανατρέψει το βασιζόμενο στη διαιτητική απόφαση του CAS τεκμήριο περί του ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ είναι σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης. Ο εν λόγω σύλλογος, όμως, δεν εκπλήρωσε τη συγκεκριμένη υποχρέωση. Κατά συνέπεια, το ως άνω δικαστήριο απέρριψε τους μνημονευθέντες στην προηγούμενη σκέψη λόγους ως απαράδεκτους κατά το μέρος που στρέφονταν κατά της URBSFA.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

51 Η RFC Seraing άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του cour d'appel de Bruxelles (εφετείου Βρυξελλών) ενώπιον του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βέλγιο), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

52 Στην απόφαση περί παραπομπής, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) επισημαίνει ότι οι λόγοι αναιρέσεως που προβάλλει ενώπιόν του η RFC Seraing εγείρουν δύο ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης για τα οποία κρίνεται αναγκαία η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο.

53 Κατά πρώτον, η RFC Seraing υποστηρίζει, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ότι το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) παρέβη, μεταξύ άλλων, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη απορρίπτοντας ως απαράδεκτους τους προβληθέντες λόγους εφέσεως κατά το μέρος που στρέφονταν κατά της FIFA. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι κακώς έκρινε το εν λόγω εφετείο ότι η διαιτητική απόφαση του

CAS έπρεπε να περιβληθεί την ισχύ του δεδικασμένου, έναντι της FIFA, καθόσον με τη συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση κρίθηκε ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ είναι σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης.

54 Συναφώς, από τη νομολογία που διατυπώθηκε με τις αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 1982, Nordsee (102/81, EU:C:1982:107), και της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), προκύπτει, βεβαίως, ότι, μολονότι οι ιδιώτες έχουν τη δυνατότητα να συνάπτουν συμφωνία βάσει της οποίας οι διαφορές που θα ανακύψουν ενδεχομένως μεταξύ τους υπάγονται σε διαιτητικό όργανο, τούτο δεν πρέπει πάντως να θίγει την πλήρη τήρηση, τη συνεπή ερμηνεία και την ουσιαστική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στο έδαφός της. Επιπλέον, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι μια τέτοια απαίτηση συνεπάγεται αφ' εαυτής ότι τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια δύνανται να αποφαίνονται επί των επίμαχων ζητημάτων του δικαίου της Ένωσης, υποβάλλοντας, εφόσον παρίσταται ανάγκη, αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, προκειμένου να διασφαλίζεται αποτελεσματική δικαστική προστασία των ιδιωτών.

55 Επίσης, από την απόφαση της 7ης Απριλίου 2022, Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273), προκύπτει ότι, μολονότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει σε όλες τις περιπτώσεις στα εθνικά δικαστήρια να μην εφαρμόζουν τους κανόνες του εθνικού δικαίου οι οποίοι προσδίδουν ισχύ δεδικασμένου σε δικαστική απόφαση, έστω και αν τούτο θα καθιστούσε δυνατή την άρση καταστάσεως μη συνάδουσας προς το δίκαιο της Ένωσης, οι εν λόγω κανόνες πρέπει, πάντως, να πληρούν, εν πάση περιπτώσει, τις απαιτήσεις της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.

56 Ωστόσο, το ως άνω νομολογιακό κεκτημένο δεν παρέχει δυνατότητα απαντήσεως στο εγειρόμενο εν προκειμένω ζήτημα αν είναι σύμφωνη με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ η αναγνώριση ισχύος δεδικασμένου, μεταξύ των διαδίκων σε υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, διαιτητικής αποφάσεως η οποία δεν υποβλήθηκε, πριν από την αναγνώριση αυτή, σε έλεγχο του σύμφωνου με το δίκαιο της Ένωσης χαρακτήρα της από δικαστήριο δυνάμενο να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, μολονότι η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση αποφαίνεται επί ζητημάτων σχετικών με το δίκαιο της Ένωσης.

57 Κατά δεύτερον, η RFC Seraing υποστηρίζει, με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, ότι το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών) παρέβη, μεταξύ άλλων, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, απορρίπτοντας ως αβάσιμους τους λόγους εφέσεως που είχε προβάλει ο σύλλογος κατά το μέρος που στρέφονταν κατά της URBSFA. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι κακώς έκρινε το εν λόγω εφετείο ότι στη διαιτητική απόφαση του CAS έπρεπε να προσδοθεί ισχύς δεδικασμένου έναντι της URBSFA, καθόσον με τη συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση κρίθηκε ότι τα άρθρα 18bis και 18ter του ΚΙΜΠ είναι σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης.

58 Συναφώς, αφού επισήμανε ότι η παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αποτελεί λόγο δημοσίας τάξεως δυνάμενο να επιφέρει αφ' εαυτού την αναίρεση της αποφάσεως του cour d'appel de Bruxelles (εφετείου Βρυξελλών), το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) επισημαίνει ότι η εξέταση του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως προϋποθέτει ότι πρέπει να κριθεί το ζήτημα αν είναι σύμφωνο με την προμνημονευθείσα διάταξη το να προσδίδεται αποδεικτική αξία, έναντι τρίτων ως προς διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, σε διαιτητική απόφαση η οποία δεν υποβλήθηκε προγενέστερα σε έλεγχο του σύμφωνου με το δίκαιο της Ένωσης χαρακτήρα της από δικαστήριο δυνάμενο να

υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, μολονότι η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση αποφαίνεται επί ζητημάτων σχετικών με το δίκαιο της Ένωσης.

59 Υπό τις ως άνω συνθήκες, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει στο άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, η εφαρμογή διατάξεων εθνικού δικαίου όπως τα άρθρα 24 και 171[3] § 9, του [(βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας)], οι οποίες θεσπίζουν την αρχή του δεδικασμένου όσον αφορά διαιτητική απόφαση της οποίας ο έλεγχος συμβατότητας προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διενεργήθηκε από δικαστήριο κράτους μη μέλους της Ένωσης, το οποίο δεν επιτρέπεται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

2) Αντιβαίνει στο άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 267 [ΣΛΕΕ] και το άρθρο 47 του Χάρτη […], η εφαρμογή κανόνα εθνικού δικαίου που προσδίδει αποδεικτική ισχύ έναντι τρίτων, πλην αποδείξεως περί του αντιθέτου η οποία τους βαρύνει, σε διαιτητική απόφαση της οποίας ο έλεγχος συμβατότητας προς το δίκαιο της Ένωσης διενεργήθηκε από δικαστήριο κράτους μη μέλους της Ένωσης, στο οποίο δεν επιτρέπεται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές εκτιμήσεις

60 Όπως προκύπτει από τη διατύπωση των προδικαστικών ερωτημάτων και από το σκεπτικό στο οποίο στηρίζονται, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο ερμηνεία του άρθρου 19 ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να αποφανθεί επί του ζητήματος αν οι εν λόγω διατάξεις αντιτίθενται στην εφαρμογή, όσον αφορά διαιτητική απόφαση εκδοθείσα από το CAS και επικυρωθείσα από το Tribunal fédéral (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο), αφενός, εθνικών διατάξεων που αναγνωρίζουν στις οριστικές διαιτητικές αποφάσεις ισχύ δεδικασμένου στις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων και, αφετέρου, εθνικού κανόνα ο οποίος τους προσδίδει, λόγω του δεδικασμένου, αποδεικτική ισχύ έναντι των τρίτων.

61 Ορισμένοι μετέχοντες στη διαδικασία καλούν, πάντως, το Δικαστήριο, κατ' ουσίαν, να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της εκ μέρους του εξετάσεως, και άλλες διατάξεις ή κανόνες του εθνικού δικαίου, πέραν εκείνων που μνημονεύονται ειδικώς από το αιτούν δικαστήριο στα προδικαστικά ερωτήματα.

62 Ειδικότερα, η Βελγική Κυβέρνηση εξέθεσε, στις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι, μολονότι το άρθρο 1713, παράγραφος 9, του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας ορίζει ότι μια διαιτητική απόφαση παράγει, ως προς τους διαδίκους, τα ίδια αποτελέσματα με δικαστική απόφαση, περιλαμβανομένης της ισχύος του δεδικασμένου κατά το άρθρο 24 του εν λόγω κώδικα, η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση πρέπει ωστόσο να έχει ενσωματωθεί στη βελγική έννομη τάξη, σύμφωνα με τα άρθρα 1720 και 1721 του ίδιου κώδικα, τα οποία καθορίζουν τη διαδικασία αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των διαιτητικών αποφάσεων στο Βέλγιο.

63 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ως άνω κυβέρνηση διευκρίνισε ότι, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, υφίστανται τρεις τρόποι προσβολής διαιτητικής αποφάσεως ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων. Κατ' αρχάς, σε περίπτωση κατά την οποία διάδικος υποβάλλει στο αρμόδιο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, βάσει των άρθρων 1720 και 1721 του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, αίτηση αναγνωρίσεως διαιτητικής αποφάσεως στο Βέλγιο, το εν λόγω δικαστήριο δύναται, κατόπιν αιτήματος του αντιδίκου ή αυτεπαγγέλτως, να απορρίψει την αρχική αίτηση εάν η διαιτητική απόφαση αντιβαίνει στη δημόσια τάξη. Εν συνεχεία, διάδικος που επιθυμεί να αποτρέψει την αναγνώριση διαιτητικής αποφάσεως δύναται, βάσει των ίδιων διατάξεων, να υποβάλει ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου αίτηση μη αναγνωρίσεως της διαιτητικής αποφάσεως. Τέλος, μολονότι τούτο δεν προβλέπεται ρητώς από το άρθρο 1721 του βελγικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, η μη αναγνώριση διαιτητικής αποφάσεως μπορεί να ζητηθεί ή ακόμη και να αποφασισθεί αυτεπαγγέλτως, κατά παρεμπίπτοντα τρόπο, οσάκις τέτοια απόφαση προβάλλεται στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 22 του νόμου περί κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου όσον αφορά τις αλλοδαπές δικαστικές αποφάσεις.

64 Όπως και η Βελγική Κυβέρνηση, η FIFA και, κατ' ουσίαν, η UEFA ζητούν από το Δικαστήριο να λάβει υπόψη τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τη διαδικασία αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στο Βέλγιο.

65 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Γερμανική Κυβέρνηση διερωτώνται, κατ' ουσίαν, ως προς την πληρότητα της εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου εκθέσεως των δυνάμενων να εφαρμοσθούν εν προκειμένω εθνικών διατάξεων, υπενθυμίζοντας, πάντως, ότι το Δικαστήριο δεσμεύεται κατ' αρχήν από την ερμηνεία του εθνικού δικαίου την οποία προέκρινε το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

66 Συναφώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, το εθνικό δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για την ερμηνεία και την εφαρμογή του εθνικού δικαίου (αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2013, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, σκέψη 36, και της 24ης Ιουλίου 2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, σκέψη 76). Το Δικαστήριο οφείλει να αποφαίνεται επί της ερμηνείας ή του κύρους των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τις οποίες ερωτάται, λαμβάνοντας υπόψη το πραγματικό και νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί, όπως αυτό προσδιορίζεται από το αιτούν δικαστήριο (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, σκέψη 47, και της 24ης Φεβρουαρίου 2022, Namur-Est Environnement, C-463/20, EU:C:2022:121, σκέψη 40).

67 Συνεπώς, απόκειται αποκλειστικώς στο αιτούν δικαστήριο να προσδιορίσει τις εφαρμοστέες στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικές διατάξεις και να τις λάβει υπόψη στο μέτρο που εκτιμά ότι πρέπει να το πράξει.

68 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση βάσει της οποίας, αφενός, προσδίδεται σε διαιτητική απόφαση του CAS η ισχύς του δεδικασμένου εντός κράτους μέλους, έναντι των διαδίκων μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η εν λόγω διαιτητική απόφαση, σε περίπτωση κατά την οποία το ζήτημα αν η διαιτητική απόφαση είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης δεν έχει προηγουμένως ελεγχθεί από εθνικό δικαστήριο δυνάμενο να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, και,

αφετέρου, προσδίδεται στη διαιτητική απόφαση, συνεπεία του δεδικασμένου, αποδεικτική ισχύς εντός του ίδιου κράτους μέλους, ως προς τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων στο πλαίσιο της σχετικής διαφοράς και των τρίτων.

Επί της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των ιδιωτών εντός της Ένωσης, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως προσφυγής στη διαιτησία

69 Η Ένωση αποτελεί Ένωση δικαίου, στο πλαίσιο της οποίας το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 58, και της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 51].

70 Για τον ανωτέρω λόγο, το συγκεκριμένο δικαίωμα, το οποίο απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, διασφαλίζεται και υπέρ των ιδιωτών, σε επίπεδο Ένωσης, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και στο άρθρο 47 του Χάρτη, οπότε η δεύτερη αυτή διάταξη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία της πρώτης [πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 66, της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 35, και της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, EU:C:2021:153, σκέψη 143].

71 Η αναγνώριση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, σε συγκεκριμένη περίπτωση, προϋποθέτει ότι το πρόσωπο που το επικαλείται προβάλλει δικαιώματα ή ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης [αποφάσεις της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 34, και της 29ης Ιουλίου 2024, protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, σκέψη 71]. Τούτο συμβαίνει στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η RFC Seraing επικαλείται δικαιώματα και ελευθερίες που τις παρέχονται βάσει των άρθρων 45, 56, 63, 101 και 102 ΣΛΕΕ.

72 Στο ως άνω δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, αντιστοιχεί η υποχρέωση την οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ να προβλέπουν τα αναγκαία ένδικα βοηθήματα και μέσα προς διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης [αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2020, État luxembourgeois (Δικαίωμα προσφυγής κατά αιτήματος παροχής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα), C-245/19 και C-246/19, EU:C:2020:795, σκέψη 47, και της 1ης Αυγούστου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Άρνηση αναδοχής ασυνόδευτου Αιγύπτιου ανηλίκου), C-19/21, EU:C:2022:605, σκέψη 36].

73 Ενώ το άρθρο 47 του Χάρτη συμβάλλει στον σεβασμό του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κάθε πολίτη ο οποίος επικαλείται, σε συγκεκριμένη περίπτωση, δικαίωμα που αντλεί από το δίκαιο της Ένωσης, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σκοπεί να διασφαλίσει ότι το σύστημα ένδικης προστασίας που έχει θεσπίσει κάθε κράτος μέλος εγγυάται την αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 52).

74 Όσον αφορά, πρώτον, την υποχρέωση που επιβάλλεται με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, αυτή συνεπάγεται ότι όλα τα όργανα τα οποία εμπίπτουν στο δικαιοδοτικό σύστημα των κρατών μελών και τα οποία μπορούν να κληθούν, ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, να ερμηνεύσουν ή να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις που είναι συμφυείς με την αποτελεσματική δικαστική προστασία [πρβλ. αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 40, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 40].

75 Όσον αφορά, δεύτερον το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, το συγκεκριμένο δικαίωμα επιτάσσει, μεταξύ άλλων, τα ως άνω δικαστήρια να έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν ουσιαστικό δικαστικό έλεγχο των πράξεων, μέτρων ή συμπεριφορών για τα οποία υποστηρίζεται, στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαφοράς, ότι θίγουν τα δικαιώματα ή τις ελευθερίες που παρέχονται σε έναν πολίτη βάσει του δικαίου της Ένωσης. Η συγκεκριμένη απαίτηση προϋποθέτει, κατ' αρχήν, ότι τα εν λόγω δικαιοδοτικά όργανα είναι αρμόδια να εξετάζουν όλα τα νομικά και πραγματικά ζητήματα που είναι κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, État luxembourgeois (Δικαίωμα προσφυγής κατά αιτήματος παροχής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα), C-245/19 και C-246/19, EU:C:2020:795, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

76 Ωστόσο, καμία από τις δύο ως άνω διατάξεις δεν συνεπάγεται ότι οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν άμεσο μέσο ένδικης προστασίας με σκοπό, κυρίως, την προσβολή συγκεκριμένου μέτρου, εφόσον, άλλωστε, υφίστανται, στο οικείο εθνικό δικαστικό σύστημα, ένα ή πλείονα μέσα ένδικης προστασίας τα οποία τους παρέχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν, παρεμπιπτόντως, τον ουσιαστικό δικαστικό έλεγχο του εν λόγω μέτρου και τα οποία διασφαλίζουν, ως εκ τούτου, τον σεβασμό των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που το δίκαιο της Ένωσης κατοχυρώνει υπέρ των πολιτών [πρβλ. αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψεις 47 και 49, της 6ης Οκτωβρίου 2020, État luxembourgeois (Δικαίωμα προσφυγής κατά αιτήματος παροχής πληροφοριών σε φορολογικά θέματα), C-245/19 και C-246/19, EU:C:2020:795, σκέψη 79, και της 8ης Απριλίου 2025, Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (Δικαστικός έλεγχος των διαδικαστικών πράξεων), C-292/23, EU:C:2025:255, σκέψη 79].

77 Επιπλέον, τα υφιστάμενα στο πλαίσιο του οικείου εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος μέσα ένδικης προστασίας πρέπει να παρέχουν στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο τη δυνατότητα να ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί, προδικαστικώς, επί παντός ζητήματος σχετικού με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως του δικαίου της Ένωσης, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του θεσπιζόμενου με τις Συνθήκες δικαιοδοτικού συστήματος, καθιερώνει τον διάλογο μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών με σκοπό τη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας κατά τον τρόπο αυτόν δυνατή τη διασφάλιση της συνέπειας, της πλήρους αποτελεσματικότητας και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες [πρβλ. γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ), της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σκέψη 176, καθώς και αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 37, και της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 73]. Ως εκ τούτου, η εν λόγω διαδικασία προδικαστικής παραπομπής αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του συστήματος που θεσπίζεται με τις Συνθήκες προκειμένου τα εθνικά δικαστήρια να έχουν τη δυνατότητα να διασφαλίζουν την

αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων τα οποία αντλούν οι ιδιώτες από το δίκαιο της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2021, IS (Μη σύννομο της διατάξεως περί παραπομπής), C-564/19, EU:C:2021:949, σκέψη 76].

78 Τούτου λεχθέντος, η έννομη τάξη που δημιουργείται με τις Συνθήκες δεν αντιτίθεται, επί της αρχής, στη δυνατότητα των ιδιωτών οι οποίοι υπόκεινται στην εν λόγω έννομη τάξη λόγω της ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας, εντός της Ένωσης, να υπάγουν τις διαφορές που ενδέχεται να ανακύψουν μεταξύ τους στο πλαίσιο της ασκήσεως αυτής σε μηχανισμό διαιτησίας.

79 Αντιθέτως προς τη σύναψη, αφενός, συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών με τις οποίες προβλέπονται υποχρεωτικοί μηχανισμοί διαιτησίας που εξαιρούν από τη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων διαφορές δυνάμενες να αφορούν την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, ad hoc συμφωνιών περί διαιτησίας που καθιστούν δυνατή τη συνέχιση διαιτησιών που κινήθηκαν βάσει συμφωνιών της πρώτης κατηγορίας, σύναψη η οποία απαγορεύεται αυστηρώς (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψεις 54 και 55, της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Δημοκρατία της Μολδαβίας, C-741/19, EU:C:2021:655, σκέψη 59, και της 26ης Οκτωβρίου 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, σκέψεις 44 και 45), η προσφυγή ιδιωτών σε διαιτησία είναι κατ' αρχήν δυνατή.

80 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στο Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να ερμηνεύεται το άρθρο 47 του Χάρτη (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, σκέψη 37), πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ αναγκαστικής και εκούσιας διαιτησίας. Όσον αφορά τη δεύτερη, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη είναι ελεύθερα να παραιτούνται οικειοθελώς από ορισμένα δικαιώματα που διασφαλίζονται βάσει της εν λόγω Συμβάσεως, περιλαμβανομένου του δικαιώματος υπαγωγής στα κρατικά δικαστήρια ορισμένων διαφορών που δύνανται να ανακύψουν κατά την εκτέλεση της μεταξύ τους συμβάσεως, εφόσον η παραίτηση αυτή είναι ελεύθερη, θεμιτή και άνευ αμφισημίας (απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2018, Mutu και Pechstein κατά Ελβετίας, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510 § 96).

81 Ομοίως, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι οι ιδιώτες έχουν τη δυνατότητα να συνάπτουν σύμβαση βάσει της οποίας το σύνολο ή μέρος των διαφορών που συνδέονται με αυτήν υποβάλλονται, με σαφείς και ακριβείς όρους, σε διαιτητικό όργανο, αντί του εθνικού δικαστηρίου το οποίο θα ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί των εν λόγω διαφορών δυνάμει των εφαρμοστέων διατάξεων εάν δεν υφίστατο τέτοια σύμβαση (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψη 193).

82 Ωστόσο, καθόσον ο μηχανισμός διαιτησίας που καθιερώνεται ή καθορίζεται με τέτοια σύμβαση πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή στο σύνολο ή σε μέρος του εδάφους της Ένωσης, στο πλαίσιο διαφορών που συνδέονται με την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας στο εν λόγω έδαφος, πρέπει να έχει σχεδιασθεί και τεθεί σε εφαρμογή κατά τρόπον που να διασφαλίζει, αφενός, ότι είναι σύμφωνος με τις αρχές που διέπουν το δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης και, αφετέρου, την πραγματική τήρηση των διατάξεων δημοσίας τάξεως της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 188 και 189).

83 Προς τούτου, επισημαίνεται ότι, ανεξαρτήτως των κανόνων που τυγχάνουν εφαρμογής στο αρμόδιο βάσει τέτοιου μηχανισμού διαιτητικό όργανο, οι αποφάσεις που εκδίδει το συγκεκριμένο όργανο πρέπει να μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο δικαστικού ελέγχου δυνάμενου να εγγυηθεί την αποτελεσματική δικαστική προστασία την οποία δικαιούνται οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη και την οποία υποχρεούνται να διασφαλίζουν τα κράτη μέλη στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

84 Η ανωτέρω απαίτηση δεν συνεπάγεται ότι πρέπει να υφίστανται κατ' ανάγκην, εντός της Ένωσης, ένα ή πλείονα δικαστήρια δυνάμενα να εξετάζουν όλα τα νομικά και πραγματικά ζητήματα που είναι κρίσιμα για την επίλυση των διαφορών στο πλαίσιο των οποίων εκδόθηκαν οι διαιτητικές αποφάσεις, όπως θα συνέβαινε ελλείψει προσφυγής στη διαιτησία, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 75 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη της δυνατότητας των ιδιωτών να προσφεύγουν στη διαιτησία, υπό τις προϋποθέσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 82 της παρούσας αποφάσεως, και των απαιτήσεων που ανάγονται στην αποτελεσματικότητα της διαιτητικής διαδικασίας, ο δικαστικός έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων δύναται βασίμως να έχει περιορισμένο χαρακτήρα (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψη 35, της 26ης Οκτωβρίου 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, σκέψη 34, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψη 193).

85 Ωστόσο, πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να εξακολουθήσει να είναι δυνατός, για τους ιδιώτες τους οποίους αφορούν οι διαιτητικές αποφάσεις, ο έλεγχος από δικαστήριο που πληροί όλες τις εκ του άρθρου 267 ΣΛΕΕ απαιτήσεις του ζητήματος αν οι εν λόγω διαιτητικές αποφάσεις είναι σύμφωνες με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης και είναι κρίσιμες στο πλαίσιο της οικείας διαφοράς (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψη 37, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψη 193).

86 Προκειμένου να είναι ουσιαστικός, ο συγκεκριμένος έλεγχος πρέπει να είναι κατάλληλος να διασφαλίσει την τήρηση των εν λόγω αρχών και διατάξεων, στοιχείο που προϋποθέτει ότι πρέπει να αφορά την ερμηνεία των αρχών και διατάξεων αυτών, τις συνέπειες που πρέπει να τους προσδίδονται ως προς την εφαρμογή τους σε συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς και, εφόσον απαιτείται, τον βάσει αυτών νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών που διαπίστωσε και εκτίμησε το διαιτητικό όργανο.

87 Πράγματι, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι ιδιώτες, προσφεύγοντας στη διαιτησία, μπορούν να εκφεύγουν των αρχών και των διατάξεων του πρωτογενούς ή του παράγωγου δικαίου της Ένωσης οι οποίες έχουν ουσιώδη χαρακτήρα για την έννομη τάξη που δημιουργείται με τις Συνθήκες ή θεμελιώδη σημασία για την εκτέλεση των αποστολών που έχουν ανατεθεί στην Ένωση (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψη 36, και της 26ης Οκτωβρίου 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, σκέψη 37). Αντιθέτως, η τήρηση των εν λόγω αρχών και διατάξεων, οι οποίες αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης, επιβάλλεται στους ιδιώτες εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους, αντιστοίχως, σε συγκεκριμένη περίπτωση. Στο μέτρο αυτό, η τήρηση της δημοσίας τάξεως της Ένωσης αποτελεί ουσιώδες συμπλήρωμα του συγκροτημένου πλέγματος αρχών, κανόνων και εννόμων σχέσεων που τελούν σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και δεσμεύουν αμοιβαία την Ένωση και τα κράτη μέλη της, καθώς και τα κράτη μέλη μεταξύ τους (βλ., ως προς το τελευταίο ζήτημα, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

88 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι αρχές και διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ τα οποία έχουν άμεσο αποτέλεσμα και παρέχουν στα υποκείμενα δικαίου δικαιώματα τα οποία τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψεις 36 έως 39, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 192 και 193).

89 Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και η ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων, οι οποίες διασφαλίζονται, αντιστοίχως, από τα άρθρα 45, 56 και 63 ΣΛΕΕ, αποτελούν επίσης μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης. Τα εν λόγω τρία άρθρα, τα μόνα επίμαχα στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, έχουν και αυτά άμεσο αποτέλεσμα (βλ., όσον αφορά το άρθρο 45 ΣΛΕΕ, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, Royal Antwerp Football Club, C-680/21, EU:C:2023:1010, σκέψη 136 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και, όσον αφορά το άρθρο 63 ΣΛΕΕ, απόφαση της 10ης Μαρτίου 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Αποτελούν μέρος των θεμελίων της εσωτερικής αγοράς η οποία περιλαμβάνει χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, κατά τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 26 ΣΛΕΕ

Επί του δικαστικού ελέγχου των διαιτητικών αποφάσεων που εκδίδει το CAS στο πλαίσιο διαφορών σχετικών με την άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας στο έδαφος της Ένωσης

90 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι μηχανισμοί διαιτησίας στους οποίους οι διεθνείς αθλητικές ομοσπονδίες, όπως η FIFA, υποβάλλουν την επίλυση των μεταξύ τους διαφορών ή των διαφορών μεταξύ των εθνικών ομοσπονδιών που είναι μέλη τους και των ιδιωτών που υπόκεινται στην αντίστοιχη δικαιοδοσία τους, είτε πρόκειται για επιχειρήσεις είτε για αθλητές, χαρακτηρίζονται, λόγω των καταστατικών και των προνομιών των εν λόγω αθλητικών ενώσεων, από ένα σύνολο ιδιαίτερων στοιχείων.

91 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι, σε περίπτωση που οι διαφορές αυτές σχετίζονται με την άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας στο έδαφος της Ένωσης, η δυνατότητα των ενδιαφερομένων ιδιωτών να επιτύχουν αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο του ζητήματος αν οι διαιτητικές αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο των εν λόγω διαφορών είναι σύμφωνες με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης καθίσταται ιδιαιτέρως σημαντική (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 193 και 195).

92 Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη των καταστατικών και των προνομιών αθλητικών ενώσεων όπως είναι η FIFA, η υπαγωγή σε τέτοιους μηχανισμούς διαιτησίας πρέπει να θεωρείται μονομερώς επιβαλλόμενη από τις αθλητικές ενώσεις στους ιδιώτες (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 193, 195 και 225, απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Οκτωβρίου 2018, Mutu και Pechstein κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2018:1002JUD004057510 § 109 έως 115). Ακόμη και αν, από τυπικής απόψεως, η εφαρμογή μηχανισμού τέτοιου είδους σε ιδιώτη ενδέχεται να απαιτεί τη σύναψη συμβάσεως με την αθλητική ένωση, η σύναψη της σχετικής συμβάσεως και η ενσωμάτωση σε αυτήν ρήτρας περί προσφυγής στη διαιτησία επιβάλλονται, στην πράξη, προγενέστερα βάσει ρυθμίσεως η οποία έχει θεσπισθεί από την οικεία ένωση και έχει καταστεί εφαρμοστέα στα μέλη της και στα πρόσωπα που υπάγονται στα μέλη αυτά, ενδεχομένως δε και σε άλλες κατηγορίες προσώπων.

93 Ο ως άνω υποχρεωτικός χαρακτήρας των μηχανισμών διαιτησίας τέτοιου είδους είναι στενά συνδεδεμένος με ότι αυτοί έχουν εφαρμογή επί διαφορών μεταξύ, αφενός, αθλητικής ενώσεως διαθέτουσας sui generis και ιδιαιτέρως εκτεταμένες εξουσίες ρυθμίσεως, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων και, αφετέρου, ενός γενικού και ακαθόριστου συνόλου νομικών και φυσικών προσώπων υποκείμενων στην άσκηση των εξουσιών αυτών στο πλαίσιο της ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητάς τους, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 74 και 75 των προτάσεών της.

94 Βεβαίως, η ως άνω επιβολή υπαγωγής διαφορών στη διαιτησία μπορεί να δικαιολογείται, λαμβανομένων υπόψη της νομικής αυτονομίας που διαθέτουν οι διεθνείς αθλητικές ομοσπονδίες και των ευθυνών τους (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, σκέψεις 75 και 142 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), από την επιδίωξη θεμιτών σκοπών, όπως είναι η διασφάλιση ομοιόμορφης επιλύσεως των διαφορών σχετικά με το άθλημα για το οποίο είναι αρμόδιες οι εν λόγω ομοσπονδίες ή η διασφάλιση της συνεπούς ερμηνείας και εφαρμογής των σχετικών με το συγκεκριμένο άθλημα κανόνων.

95 Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει υπενθυμίσει επανειλημμένως ότι η συγκεκριμένη νομική αυτονομία δεν δικαιολογεί, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των εξουσιών που κατέχουν οι αθλητικές ομοσπονδίες, τον περιορισμό της δυνατότητας των ιδιωτών να επικαλούνται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που τους παρέχει το δίκαιο της Ένωσης και που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, σκέψη 75, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψη 196 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η απαίτηση αυτή συνεπάγεται αφ' εαυτής ότι ο σεβασμός των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών πρέπει να μπορεί να αποτελεί το αντικείμενο αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου, κατά μείζονα λόγο όταν η χρήση διαιτησίας επιβάλλεται στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψεις 36 έως 39, και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 192 και 193).

96 Εν προκειμένω, η διαιτητική απόφαση του CAS εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν μηχανισμού διαιτησίας ο οποίος πρέπει να χαρακτηρισθεί ως μονομερώς επιβληθείς, στην πράξη, στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες, όπως συνάγεται από τα στοιχεία που εξέθεσε το αιτούν δικαστήριο και από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο.

97 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 3, και με το άρθρο 50, παράγραφος 1, του καταστατικού της FIFA, οποιαδήποτε προσφυγή κατά αποφάσεως της επιτροπής εφέσεων της FIFA και, ευρύτερα, κατά αποφάσεως ληφθείσας σε τελευταίο βαθμό από τη FIFA και τα όργανά της πρέπει να ασκείται ενώπιον του CAS. Κατά το άρθρο 50, παράγραφος 4, του εν λόγω καταστατικού, η προσφυγή αυτή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, αν και το CAS μπορεί να της προσδώσει τέτοιο αποτέλεσμα. Εν συνεχεία, σύμφωνα με τα άρθρα 11, 14 και 15, καθώς και το άρθρο 51 του εν λόγω καταστατικού, οι εθνικές ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες που είναι μέλη της FIFA υποχρεούνται, αφενός, να υπόκεινται στη δικαιοδοσία και στις αποφάσεις του CAS και, αφετέρου, να υποχρεώνουν τα μέλη τους ή τα πρόσωπα που υπάγονται σε αυτές, όπως είναι οι ενώσεις επαγγελματικών συλλόγων, οι σύλλογοι και οι ποδοσφαιριστές, να υπόκεινται, κατά περίπτωση, στη δικαιοδοσία και στις αποφάσεις του εν λόγω οργάνου ή στη δικαιοδοσία και στις αποφάσεις των διαιτητικών οργάνων που έχουν συσταθεί σε εθνικό επίπεδο. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ίδιου καταστατικού, απαγορεύεται η άσκηση οποιασδήποτε προσφυγής και αιτήσεως λήψεως προσωρινών μέτρων ενώπιον τακτικού δικαστηρίου, εκτός και αν τούτο

προβλέπεται ρητώς από τους κανονισμούς της FIFA. Υπό τη συγκεκριμένη επιφύλαξη, η δικαιοδοσία του CAS και των συσταθέντων σε εθνικό επίπεδο διαιτητικών οργάνων δεν έχει απλώς γενικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα, αλλά και αποκλειστικό για το σύνολο των διαλαμβανομένων στις διατάξεις αυτές κατηγοριών προσώπων.

98 Ως εκ τούτου, πρέπει να διευκρινισθούν οι απαιτήσεις που πρέπει να πληροί ο δικαστικός έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων που εκδίδονται βάσει τέτοιου μηχανισμού, προκειμένου τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια να έχουν τη δυνατότητα να εγγυώνται στους ιδιώτες την αποτελεσματική δικαστική προστασία την οποία δικαιούνται, βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη και την οποία υποχρεούνται να διασφαλίζουν τα κράτη μέλη στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

99 Κατά πρώτον, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι πρέπει να υφίσταται, εντός της Ένωσης, άμεσο ένδικο βοήθημα ή μέσο με σκοπό την παροχή στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες της δυνατότητας να προσβάλλουν τέτοιες διαιτητικές αποφάσεις, όπως η προσφυγή ακυρώσεως, η ανακοπή ή η έφεση, και, με αυτόν τον τρόπο, να τυγχάνουν του εκ μέρους του αρμόδιου δικαστηρίου ουσιαστικού δικαστικού ελέγχου των εν λόγω διαιτητικών αποφάσεων. Είναι, πάντως, δυνατό για την οικεία αθλητική ομοσπονδία να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό διαιτησίας υποκείμενο, λαμβανομένης υπόψη της έδρας του, σε τέτοιο άμεσο μέσο ένδικης προστασίας εντός της Ένωσης.

100 Αντιθέτως, σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκδόθηκε διαιτητική απόφαση στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με την άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας στο έδαφος της Ένωσης και δεν προβλέφθηκε άμεσο ένδικο βοήθημα ή μέσο κατά της συγκεκριμένης διαιτητικής αποφάσεως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, πρέπει να υφίσταται, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως, δυνατότητα των ενδιαφερομένων ιδιωτών να τύχουν παρεμπιπτόντως, κατόπιν αιτήματός τους ή αυτεπαγγέλτως, του εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους, δυνάμενου να επιληφθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο τέτοιας διαιτητικής αποφάσεως, ουσιαστικού δικαστικού ελέγχου του ζητήματος αν η εν λόγω απόφαση είναι σύμφωνη με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 85 και 95 της παρούσας αποφάσεως. Ελλείψει τέτοιου παρεμπίπτοντος ελέγχου ή εάν ο έλεγχος δεν είναι ουσιαστικός, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που επισημάνθηκαν στις σκέψεις 92 και 93 της παρούσας αποφάσεως, δεν υφίσταται ένδικο βοήθημα ή μέσο δυνάμενο να διασφαλίσει στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες αποτελεσματική δικαστική προστασία, οπότε στο οικείο κράτος μέλος επιβάλλεται υποχρέωση να προβλέψει τέτοιο μέσο ένδικης προστασίας.

101 Κατά δεύτερον, τα δικαστήρια των κρατών μελών που καλούνται να διενεργήσουν τον ανωτέρω έλεγχο πρέπει, σε περίπτωση κατά την οποία διαιτητική απόφαση περιλαμβάνει, όπως εν προκειμένω, ερμηνεία ή εφαρμογή των αρχών ή των διατάξεων που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης και παρέχουν δικαιώματα ή ελευθερίες στους ιδιώτες, να μπορούν να ελέγξουν την εν λόγω ερμηνεία των αρχών και διατάξεων αυτών, τις έννομες συνέπειες που προσδόθηκαν στη συγκεκριμένη ερμηνεία όσον αφορά την εφαρμογή τους στη συγκεκριμένη υπόθεση και τον νομικό χαρακτηρισμό ο οποίος δόθηκε, λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω ερμηνείας, στα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε και εκτίμησε το διαιτητικό όργανο, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 86 και 95 της παρούσας αποφάσεως.

102 Κατά τρίτον, τα εν λόγω δικαστήρια δεν μπορούν απλώς να διαπιστώσουν, ενδεχομένως, ότι η διαιτητική απόφαση είναι ασύμβατη, εν όλω ή εν μέρει, με τις αρχές ή τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης.

103 Αντιθέτως, τα ως άνω δικαστήρια πρέπει να μπορούν επίσης να συνάγουν, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους και σύμφωνα με τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις, όλες τις επιβεβλημένες έννομες συνέπειες σε περίπτωση διαπιστώσεως τέτοιας ελλείψεως συμβατότητας. Σε αντίθετη περίπτωση, ο διενεργηθείς δικαστικός έλεγχος δεν θα είναι πράγματι ουσιαστικός, καθόσον η εν λόγω έλλειψη συμβατότητας ενδέχεται να εξακολουθήσει να υφίσταται.

104 Ειδικότερα, στην περίπτωση κατά την οποία προβάλλεται παράβαση των κανόνων περί ανταγωνισμού, οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες πρέπει να μπορούν να ζητούν από τα ίδια δικαστήρια όχι μόνον να διαπιστώνουν τη συγκεκριμένη παράβαση και να υποχρεώνουν τον υπαίτιο σε αποκατάσταση της προκληθείσας στους ιδιώτες ζημίας, αλλά και να διατάσσουν να παύσει η συμπεριφορά που συνιστά την εν λόγω παράβαση (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψεις 200 και 201). Το αυτό ισχύει και για τις ελευθερίες κυκλοφορίας, στο μέτρο που ο σεβασμός των εν λόγω ελευθεριών ισχύει για τις αθλητικές ομοσπονδίες οσάκις αυτές θεσπίζουν ή εφαρμόζουν ρυθμίσεις έχουσες άμεσο αντίκτυπο στις συγκεκριμένες ελευθερίες (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, σκέψεις 85 και 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

105 Τέλος, κατά τέταρτον, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κάθε εθνικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται διαφοράς που διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να διαθέτει την εξουσία να διατάξει προσωρινά μέτρα για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της αποφάσεως η οποία πρόκειται να εκδοθεί επί της ουσίας, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία το εν λόγω δικαστήριο υποβάλλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο και αποφασίζει να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία εν αναμονή της απαντήσεως του Δικαστηρίου. Επιπλέον, το εν λόγω εθνικό δικαστήριο πρέπει να αφήσει ανεφάρμοστους τους κανόνες του εθνικού δικαίου που αντιβαίνουν στην εξουσία αυτήν (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιουνίου 1990, Factortame κ.λπ., C-213/89, EU:C:1990:257, σκέψεις 21 έως 23· διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 25ης Φεβρουαρίου 2021, Sea Watch, C-14/21 και C-15/21, EU:C:2021:149, σκέψη 32).

106 Ως εκ τούτου, αφενός, οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν από κάθε εθνικό δικαστήριο που έχει βασίμως κατά νόμον επιληφθεί του ζητήματος αν η διαιτητική απόφαση είναι συμβατή με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης τη λήψη προσωρινών μέτρων μέχρι να εκδοθεί η απόφαση επί της ουσίας της υποθέσεως (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, International Skating Union κατά Επιτροπής, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, σκέψη 201). Εν γένει, τέτοια προσωρινά μέτρα πρέπει να μπορούν να ζητούνται από κάθε εθνικό δικαστήριο αρμόδιο να αποφαίνεται, στο πλαίσιο αιτήματος κηρύξεως ακυρότητας, εκδόσεως διατάξεως ή αιτήματος αποζημιώσεως όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης ή στο πλαίσιο οποιασδήποτε άλλης εθνικής ένδικης διαδικασίας, επί του ζητήματος αν πράξη, μέτρο ή συμπεριφορά διεθνούς ή εθνικής αθλητικής ομοσπονδίας ή διαιτητικού οργάνου του οποίου η δικαιοδοσία έχει επιβληθεί, στην πράξη, μονομερώς στους ιδιώτες από αθλητική ομοσπονδία, είναι συμβατή με τις αρχές ή τις διατάξεις αυτές, χωρίς να απαιτείται η έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα. Πράγματι, ελλείψει τέτοιας δυνατότητας, δεν μπορεί να διασφαλισθεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της εν λόγω αποφάσεως.

107 Αφετέρου, κάθε εθνικό δικαστήριο αρμόδιο να αποφαίνεται επί του ανωτέρω ζητήματος πρέπει να αφήνει ανεφάρμοστο κάθε κανόνα κράτους μέλους ή, κατά μείζονα λόγο, αθλητικής ομοσπονδίας βάσει του οποίου απαγορεύεται στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες να ζητούν από το εν λόγω δικαστήριο τη λήψη προσωρινών μέτρων ή ο οποίος αντιτίθεται άλλως στη δυνατότητα λήψεως τέτοιων μέτρων υπέρ των ιδιωτών.

108 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η απόφαση του CAS είναι σχετική με διαφορά περί πειθαρχικών μέτρων που επέβαλε η FIFA λόγω συμβάσεων συναφθεισών μεταξύ ενός εδρεύοντος στο Βέλγιο ποδοσφαιρικού συλλόγου και επιχειρήσεως εδρεύουσας στη Μάλτα της οποίας η οικονομική δραστηριότητα συνίσταται στη χρηματοοικονομική στήριξη ποδοσφαιρικών συλλόγων που εδρεύουν στην Ευρώπη. Η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση εκδόθηκε βάσει μηχανισμού διαιτησίας συσταθέντος με ρύθμιση θεσπισθείσα από τη FIFA και προβλέποντος ότι η διαιτητική απόφαση μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον δικαστηρίου τρίτου κράτους. Πρόκειται, επομένως, για διαιτητική απόφαση ως προς την οποία οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα, ελλείψει άμεσου μέσου ένδικης προστασίας ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, να τύχουν παρεμπιπτόντως, εκ μέρους κάθε δικαστηρίου κράτους μέλους δυνάμενου να επιληφθεί τέτοιας διαιτητικής αποφάσεως, επικουρούμενου εφόσον παρίσταται ανάγκη από το Δικαστήριο βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ουσιαστικού ελέγχου της τηρήσεως των αρχών και των διατάξεων που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης.

109 Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα εκτιθέμενα στην απόφαση περί παραπομπής, οι εθνικές διατάξεις και κανόνες ως προς τους οποίους διερωτάται το αιτούν δικαστήριο προσδίδουν στις οριστικές διαιτητικές αποφάσεις, με όρους γενικούς και όχι συγκεκριμένους, την ισχύ του δεδικασμένου στις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων στη διαιτητική διαδικασία και αποδεικτική ισχύ έναντι των τρίτων, στο σύνολο του εδάφους του οικείου κράτους μέλους. Ως τέτοιοι, έτυχαν εφαρμογής στην περίπτωση της διαιτητικής αποφάσεως του CAS στο πλαίσιο της δικαστικής αποφάσεως κατά της οποίας ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

110 Συνεπώς, η συγκεκριμένη εφαρμογή έχει ως αποτέλεσμα, αφενός, να προσδώσει στη διαιτητική απόφαση την ισχύ του δεδικασμένου έναντι των διαδίκων στη διαιτητική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η συγκεκριμένη απόφαση.

111 Η ως άνω εφαρμογή, όμως, στερεί από τον διάδικο, στον οποίο αντιτάσσεται μεταγενέστερα από τον αντίδικο η επίμαχη διαιτητική απόφαση, στο πλαίσιο διαφοράς αχθείσας ενώπιον δικαστηρίου του οικείου κράτους μέλους, τη δυνατότητα να τύχει, κατόπιν αιτήματός του ή αυτεπαγγέλτως, του εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου ουσιαστικού ελέγχου του ζητήματος αν η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση είναι σύμφωνη με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης.

112 Αφετέρου, η εφαρμογή αυτή έχει ως αποτέλεσμα να προσδίδει αποδεικτική ισχύ στη διαιτητική απόφαση ως προς τις σχέσεις μεταξύ, αφενός, των διαδίκων στη διαφορά στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση και, αφετέρου, των τρίτων ως προς την εν λόγω διαφορά.

113 Βεβαίως, όπως επισημάνθηκε τόσο από το αιτούν δικαστήριο στην απόφαση περί παραπομπής όσο και από τη γενική εισαγγελέα στο σημείο 134 των προτάσεών της, αυτή η αποδεικτική ισχύς αποτελεί τεκμήριο το οποίο μπορεί να ανατρέψει ο διάδικος στον οποίον αντιτάσσεται μεταγενέστερα η επίμαχη διαιτητική απόφαση από τρίτον ως προς την εν λόγω διαφορά, στο πλαίσιο διαφοράς αχθείσας ενώπιον δικαστηρίου του οικείου κράτους μέλους.

114 Εντούτοις, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει επίσης ότι η αναγνώριση αποδεικτικής ισχύος στην επίμαχη διαιτητική απόφαση είναι μία από τις συνέπειες που προσδίδει το εθνικό δίκαιο στην ισχύ του δεδικασμένου, προκειμένου να καταστήσει την εν λόγω διαιτητική απόφαση αντιτάξιμη στους τρίτους. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αποδεικτική ισχύς προσδίδεται στη διαιτητική απόφαση, όπως και η ισχύς του δεδικασμένου της οποίας αποτελεί αναγκαία συνέπεια και με την οποία συνδέεται άμεσα και άρρηκτα, ελλείψει οποιουδήποτε ελέγχου, εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους, του σύμφωνου χαρακτήρα της με τη δημόσια τάξη της Ένωσης.

115 Η απαίτηση, όμως, περί ελέγχου της τηρήσεως της δημοσίας τάξεως της Ένωσης επιβάλλεται προκειμένου να παράσχει στον ενδιαφερόμενο πολίτη τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμά του πραγματικής προσφυγής και να τύχει της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που πρέπει να του διασφαλίζεται, ενδεχομένως αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τούτο δε ανεξαρτήτως του προσώπου το οποίο προτίθεται να επικαλεσθεί έναντι αυτού διαιτητική απόφαση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

116 Κατά τα λοιπά, επισημαίνεται ότι η Σύμβαση για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, υπογραφείσα στη Νέα Υόρκη στις 10 Ιουνίου 1958 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 330, σ. 3), η οποία δεν δεσμεύει την Ένωση, πλην όμως συμβαλλόμενα μέρη σε αυτήν είναι όλα τα κράτη μέλη, καθώς και, άλλωστε, η Ελβετική Συνομοσπονδία, προβλέπει και αυτή δικαστικό έλεγχο των διαιτητικών αποφάσεων που αφορά την τήρηση της δημοσίας τάξεως.

117 Πράγματι, όπως κατ’ ουσίαν υπενθύμισαν, μεταξύ άλλων, η Βελγική, η Γαλλική, η Λιθουανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, από την ως άνω Σύμβαση προκύπτει ότι, μολονότι κάθε κράτος που είναι συμβαλλόμενο μέρος σε αυτήν οφείλει να αναγνωρίζει την ύπαρξη και το κύρος των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων που εκδίδονται κατ’ εφαρμογήν συμφωνίας με την οποία φυσικά ή νομικά πρόσωπα δεσμεύθηκαν να υποβάλλουν σε διαιτησία το σύνολο ή μέρος των διαφορών που ενδέχεται να ανακύψουν μεταξύ τους ως προς ορισμένη έννομη σχέση, η συγκεκριμένη υποχρέωση συνοδεύεται από την υποχρέωση του συμβαλλομένου κράτους να διασφαλίζει στα οικεία πρόσωπα τη δυνατότητα να τυγχάνουν, κατόπιν αιτήματός τους τους ή αυτεπαγγέλτως, του εκ μέρους των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων ελέγχου του ζητήματος αν οι διαιτητικές αποφάσεις είναι σύμφωνες με τη δημόσια τάξη του εν λόγω κράτους. Όσον αφορά τα κράτη μέλη, η τελευταία αυτή υποχρέωση συνοδεύεται με τη σειρά της από την υποχρέωση να διασφαλίζεται στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έλεγχος του ζητήματος αν οι διαιτητικές αποφάσεις είναι σύμφωνες με τη δημόσια τάξη της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, σκέψη 37).

118 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 47 του Χάρτη είναι αυτοτελές και δεν χρειάζεται να εξειδικεύεται με διατάξεις του δικαίου της Ένωσης ή του εθνικού δικαίου προκειμένου να απονείμει στους ιδιώτες δικαίωμα δυνάμενο να προβληθεί αυτό καθ’ εαυτό (αποφάσεις της 17ης Απριλίου 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, σκέψη 78, της 29ης Ιουλίου 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, σκέψη 56, και της 28ης Ιανουαρίου 2025, ASG 2, C-253/23, EU:C:2025:40, σκέψη 89).

119 Από πάγια νομολογία προκύπτει επίσης ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, δεδομένου ότι, αφενός μεν, είναι διατυπωμένο με σαφήνεια και ακρίβεια, αφετέρου δε, δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση, έχει άμεσο αποτέλεσμα [αποφάσεις της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 250, της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS

(Αποτελέσματα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψη 58, και της 6ης Μαρτίου 2025, D. K. (Αφαίρεση υποθέσεων από δικαστή), C-647/21 και C-648/21, EU:C:2025:143, σκέψη 90].

120 Ως εκ τούτου, σε περίπτωση κατά την οποία οι εφαρμοστέες επί συγκεκριμένης διαφοράς εθνικές διατάξεις παρακωλύουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο οφείλει, εφόσον είναι αδύνατη η σύμφωνη προς την εν λόγω διάταξη ερμηνεία των εφαρμοστέων εθνικών διατάξεων, να αποφασίσει αυτεπαγγέλτως να τις αφήσει ανεφάρμοστες. Πράγματι, η εξουσία να πράξει, ακριβώς κατά τη χρονικό σημείο που εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, ό,τι είναι αναγκαίο για να αφήσει ανεφάρμοστη εθνική διάταξη ή πρακτική που παρακωλύει ενδεχομένως την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων του δικαίου της Ένωσης οι οποίοι έχουν άμεσο αποτέλεσμα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των καθηκόντων ενός δικαστή της Ένωσης που είναι επιφορτισμένος με την εφαρμογή των κανόνων αυτών στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (Αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99, σκέψεις 59 και 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

121 Επομένως, η συγκεκριμένη υποχρέωση επιβάλλεται, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία οι εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις παρεμποδίζουν το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο να προβεί, παρεμπιπτόντως, σε ουσιαστικό έλεγχο του ζητήματος αν διαιτητική απόφαση εκδοθείσα από το CAS στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με την άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας εντός της Ένωσης είναι σύμφωνη με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης.

122 Ως εκ τούτου, η εν λόγω υποχρέωση επιβάλλεται, ιδιαιτέρως, οσάκις υφίστανται εθνικές διατάξεις και κανόνες που προσδίδουν σε τέτοια διαιτητική απόφαση την ισχύ του δεδικασμένου έναντι των διαδίκων, αφενός, και αποδεικτική ισχύ ως προς τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων και των τρίτων, αφετέρου, χωρίς η διαιτητική απόφαση να έχει προηγουμένως υποβληθεί σε δικαστικό έλεγχο παρέχοντα σε δικαστήριο υποκείμενο στο οικείο κράτος μέλος τη δυνατότητα να διακριβώσει, ουσιαστικώς, αν η διαιτητική απόφαση είναι συμβατή με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης. Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι το ίδιο το γεγονός ότι προσδίδεται ισχύς του δεδικασμένου και, συνακόλουθα, αποδεικτική ισχύς στη διαιτητική απόφαση είναι ακριβώς το στοιχείο το οποίο, εντός του συγκεκριμένου πλαισίου, συνιστά παράβαση της απαιτήσεως περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη.

123 Συγκεκριμένα, η ως άνω κατάσταση διαφέρει ουσιωδώς από εκείνην η οποία εξετάζεται στο πλαίσιο της μνημονευθείσας στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας του Δικαστηρίου και όπου η αναγνώριση της ισχύος του δεδικασμένου σε δικαστική ή διαιτητική απόφαση υποβληθείσα σε ουσιαστικό δικαστικό έλεγχο, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, τίθεται υπό αμφισβήτηση για τον λόγο ότι παρεμποδίζει τη διαπίστωση και αναγνώριση των συνακόλουθων έννομων συνεπειών παραβάσεως άλλης διατάξεως ή παραβιάσεως άλλης αρχής του δικαίου της Ένωσης ή επειδή αντιβαίνει σε όριο το οποίο θέτει η αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης στην ισχύ του δεδικασμένου ως εκφάνσεως της αρχής της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών.

124 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, οι εθνικές διατάξεις και οι εθνικοί κανόνες ως προς τους οποίους υπέβαλε τα προδικαστικά ερωτήματα το αιτούν δικαστήριο πρέπει να μείνουν ανεφάρμοστοι, εκτός και αν οι εν λόγω διατάξεις και κανόνες, εξεταζόμενοι ενδεχομένως από κοινού με άλλες

διατάξεις του εθνικού δικαίου, μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν τυγχάνουν εφαρμογής στην περίπτωση διαιτητικής αποφάσεως όπως είναι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, ζήτημα ως προς το οποίο η κρίση απόκειται αποκλειστικώς στο αιτούν δικαστήριο.

125 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση βάσει της οποίας:

– προσδίδεται σε διαιτητική απόφαση του CAS η ισχύς του δεδικασμένου εντός κράτους μέλους, έναντι των διαδίκων μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η εν λόγω διαιτητική απόφαση, σε περίπτωση κατά την οποία η σχετική διαφορά συνδέεται με την εντός της Ένωσης άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας, ο δε σύμφωνος χαρακτήρας της αποφάσεως με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης δεν ελέγχθηκε προηγουμένως κατά τρόπο ουσιαστικό από δικαστήριο του συγκεκριμένου κράτους μέλους, δυνάμενο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως·

– προσδίδεται στη διαιτητική απόφαση αποδεικτική ισχύς, συνεπεία του δεδικασμένου, εντός του ίδιου κράτους μέλους, ως προς τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων και των τρίτων.

Επί των δικαστικών εξόδων

126 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση βάσει της οποίας:

– προσδίδεται σε διαιτητική απόφαση του Διαιτητικού Αθλητικού Δικαστηρίου (CAS) η ισχύς του δεδικασμένου εντός κράτους μέλους, έναντι των διαδίκων μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η εν λόγω διαιτητική απόφαση, σε περίπτωση κατά την οποία η σχετική διαφορά συνδέεται με την εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης άσκηση αθλήματος ως οικονομικής δραστηριότητας, ο δε σύμφωνος χαρακτήρας της αποφάσεως με τις αρχές και τις διατάξεις που αποτελούν μέρος της δημοσίας τάξεως της Ένωσης δεν ελέγχθηκε προηγουμένως κατά τρόπο ουσιαστικό από δικαστήριο του συγκεκριμένου κράτους μέλους, δυνάμενο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως·

– προσδίδεται στη διαιτητική απόφαση αποδεικτική ισχύς, συνεπεία του δεδικασμένου, εντός του ίδιου κράτους μέλους, ως προς τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων και των τρίτων.

(υπογραφές)